Millora de la sostenibilitat mediambiental de les ciutats i les comunitats mitjançant un enfocament centrat en el barri

GUIA D'EINES N-GREEN

Co-funded by the European Union

L'edició d'aquest document es va finalitzar el desembre de 2026.

Si voleu saber-ne més sobre el projecte del qual prové aquest document, visiteu el lloc web del projecte: https://www.n-green.eu/

N-GREEN – Millora de la sostenibilitat mediambiental de les ciutats i les comunitats mitjançant un enfocament centrat en el barri és una associació de cooperació en l'àmbit de l'educació i formació professional (KA210-ADU) d'Erasmus+ que té com a objectiu donar suport a les organitzacions de la societat civil (OSC), els treballadors comunitaris i les parts interessades locals en la promoció de la sostenibilitat a través de la participació de barri, la implicació comunitària i l'acció local.

Projecte núm. Progetto n. 2025-1-IT02-KA210-ADU-000360026

Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i els punts de vista expressats són, però, només els de l'autor (o els autors) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea ni els de l'autoritat finançadora. Ni la Unió Europea ni l'autoritat concedent se'n poden fer responsables.

Aquest document ha estat creat gràcies a la col·laboració de tota l'associació N-GREEN: FANO AL CENTRO (Itàlia), Mindleap (Espanya) i The Common Ones (Dinamarca).

Aquest document està sota una llicència Creative Commons Attribution 4.0 International.

Contingut

Capítol 1 Introducció i conceptes clau 4

1.1 Què és N-GREEN i per què aquest conjunt d'eines 4

1.2 Comprendre la sostenibilitat ambiental i social 5

1.3 L'enfocament centrat en el barri 6

1.4 El paper de les organitzacions de la societat civil (OSC) 8

1.5 Sostenibilitat i qualitat de vida 9

Més recursos 11

Capítol 2 Comprendre i implicar el veïnat 14

2.1 Comprendre el context local 14

2.2 Disseny de la participació comunitària a nivell de barri 20

Capítol 3 De les idees a l'acció: disseny d'iniciatives locals de sostenibilitat 25

3.1 Definició de reptes locals 25

3.2 Co-disseny de solucions 27

3.3 Implementació 31

Capítol 4 Comunicació, canvi de comportament i impacte 36

4.1 Comunicar la sostenibilitat 36

4.2 Canvi de comportament 38

4.3 Mesurar l'impacte 40

4.4 Consciència crítica i contrarestar el greenwashing 42

Més recursos 43

Capítol 5 Bones pràctiques 45

Millora pràctica número 1 - WIP – Work in Poliss: Regeneració urbana participativa mitjançant el desenvolupament de competències i la implicació comunitària 45

Millora de bones pràctiques núm. 2: les Cases de Barri (Case di Quartiere) com a centres comunitaris de sostenibilitat i participació 48

Millora pràctica núm. 3 - Laboratori Participatiu de Barri per a la Regeneració de la Zona de Marzabotto (Bolonya) 51

Millor pràctica núm. 1 - Can Masdeu: Eco-projecte comunitari per a la vida sostenible i la participació local (Barcelona) 53

Millor pràctica núm. 2 - Can Batlló: regeneració comunitària i coproducció de serveis veïnals (Barcelona) 55

Millora pràctica núm. 3 - Barrios Convivenciales: Co-creació de barris sostenibles a través de pràctiques quotidianes 57

Glosari 63

Capítol 1
Introducció i conceptes clau

Aquest capítol presenta el N-GREEN Toolkit, el seu propòsit i els seus conceptes clau. Ofereix una comprensió compartida de la sostenibilitat i explica com les accions locals i de barri poden donar suport al canvi ambiental i social.

1.1 Què és N-GREEN i per què aquest conjunt d'eines

El projecte N-GREEN té com a objectiu donar suport a les Organitzacions de la Societat Civil (OSC) en la promoció de la sostenibilitat mediambiental a escala de barri mitjançant enfocaments participatius. Reconeix que les comunitats locals tenen un paper clau en l'abordatge dels reptes mediambientals, ja que molts comportaments i decisions relacionats amb la sostenibilitat tenen lloc en la vida quotidiana i en contextos locals.

La Guia de recursos N-GREEN serveix com a producte principal del projecte N-GREEN. Està dissenyada com una guia pràctica per donar suport a organitzacions, facilitadors i actors comunitaris en el disseny i la implementació d'accions de sostenibilitat juntament amb les comunitats locals. En lloc de proporcionar només coneixements teòrics, se centra en passos, eines i exemples pràctics que es poden aplicar directament en contextos reals.

La metodologia emprada en la producció d'aquest document és la següent:

- Es van dur a terme grups de discussió, anomenats N-GREEN Talks, a cada país participant (Itàlia, Espanya i Dinamarca) per identificar les necessitats, els reptes i les oportunitats més rellevants relacionats amb la sostenibilitat mediambiental a escala de barri. Aquestes

activitats van comptar amb la participació d'experts, professionals i representants d'Organitzacions de la Societat Civil (OSC) que treballen en els àmbits del canvi climàtic, el desenvolupament comunitari i la sostenibilitat. Un total de 15 participants van prendre part en aquestes activitats als tres països.

- Cada soci va recollir i analitzar els resultats dels grups de discussió nacionals. El soci líder, Mindleap, va recopilar totes les conclusions en un informe exhaustiu que resumia les idees clau i identificava temes comuns entre els països.
- A partir d'aquests resultats, es va definir l'estructura general del N-GREEN Toolkit i es va compartir entre els socis del projecte. El desenvolupament del contingut del Toolkit es va dur a terme a través d'un procés col·laboratiu, amb cada soci contribuint amb seccions específiques d'acord amb la seva experiència i el seu paper dins del projecte.

La Guia de recursos està estructurada en capítols diferents, que cobreixen els temes següents:

1. Comprendre i implicar el veïnat: dóna suport a les organitzacions en l'anàlisi dels contextos locals i l'activació de la participació comunitària.
2. Dissenyar i implementar accions de sostenibilitat: guia els usuaris a través d'un procés pas a pas per co-dissenyar i implementar iniciatives locals.
3. Comunicació, canvi de comportament i impacte: se centra en com implicar les comunitats, promoure comportaments sostenibles i mesurar els resultats.
4. Estudis de cas i bones pràctiques: presenta exemples reals d'iniciatives comunitàries, destacant enfocaments pràctics, eines i lliçons apreses que es poden adaptar a altres contextos.

1.2 Comprendre la sostenibilitat ambiental i social

El projecte N-GREEN se centra en la sostenibilitat mediambiental, donant suport a accions que redueixen l'impacte mediambiental i promouen maneres de viure més sostenibles a escala de barri.

La sostenibilitat ambiental fa referència a l'ús responsable dels recursos naturals i a la protecció dels ecosistemes, garantint que els sistemes ambientals puguin donar suport tant a les generacions presents com a les futures. En la pràctica, això inclou accions com ara:

- reduir el consum d'energia
- promoció de la mobilitat sostenible
- protegir la biodiversitat
- utilitzant els recursos de manera eficient

Tanmateix, la sostenibilitat ambiental no es pot assolir només amb solucions tècniques. Com destaquen organitzacions internacionals com l'Agència Europea de Medi Ambient i l'OCDE, també depèn dels comportaments de la gent, de les decisions quotidianes i de la participació activa de les comunitats.

Per aquest motiu, l'enfocament N-GREEN també integra la sostenibilitat social com a factor clau que ho permet.

La sostenibilitat social fa referència a la capacitat de les comunitats de garantir el benestar, la inclusió, l'equitat i la qualitat de vida, permetent que totes les persones participin en els processos de sostenibilitat i se'n beneficiïn.

Aquestes dues dimensions estan estretament interconnectades. Les accions mediambientals (l'objectiu) són més eficaces quan són inclusives, accessibles i compten amb el suport de la comunitat, la qual proporciona les condicions per assolir-les.

Caixa d'exemple

Una iniciativa ciclista només tindrà èxit si és segura i accessible per a diferents col·lectius, inclosos els infants i la gent gran.

Les accions d'estalvi d'energia són més eficaces quan els residents en comprenen els beneficis i hi participen activament en la seva implementació.

1.3 L'enfocament centrat en el barri

La N-GREEN Toolkit adopta un **enfocament centrat en el barri**, centrant-se en l'escala local com el nivell més eficaç per dissenyar i implementar accions de sostenibilitat.

Aquest enfocament es basa en un principi clau:
la sostenibilitat esdevé efectiva quan està arrelada en la vida quotidiana i es construeix conjuntament amb la comunitat.

Els marcs de recerca i de polítiques destaquen la importància de treballar a escala de barri. Per exemple, l'OCDE emfatitza que els enfocaments basats en el barri poden respondre de manera més flexible a les condicions locals i abordar millor els reptes socials i ambientals complexos. De la mateixa manera, els estudis sobre sostenibilitat urbana identifiquen el barri com una escala clau on les dinàmiques ambientals i socials interactuen i es poden influir de manera efectiva.

Treballar a nivell de barri també ajuda a reduir la complexitat. En centrar-se en una escala geogràfica més petita, les organitzacions poden identificar més fàcilment els reptes clau, prioritzar

les necessitats i desenvolupar accions dirigides. Això fa que les iniciatives de sostenibilitat siguin més manejables, rellevants i adaptables al llarg del temps.

En aquest enfocament, les organitzacions no apliquen solucions predefinides. En canvi, treballen dins d'un context local específic per:

- entendre les necessitats, els reptes i els recursos locals
- implicar els residents i les parts interessades
- codissenyar accions adaptades al context local
- provar i adaptar solucions mitjançant la implementació directa

Els barris són espais especialment eficaços per a l'acció perquè són:

- llocs on tenen lloc els comportaments diaris (mobilitat, ús d'energia, consum)
- entorns on es poden construir relacions i confiança
- contextos on les accions poden generar resultats visibles i immediats

Per aquest motiu, l'enfocament N-GREEN combina tres elements clau:

- **Acció basada en el lloc**
  Treballar en un barri específic per garantir que les accions responguin a necessitats i condicions reals.
- **Processos participatius**
  Implicar els residents i les parts interessades en la presa de decisions i la implementació per augmentar la rellevància i la propietat.
- **Experimentació pràctica**
  Provar accions a petita escala que es puguin adaptar al llarg del temps en funció dels comentaris i els resultats.

Aquest mètode permet a les organitzacions passar d'objectius abstractes de sostenibilitat a accions concretes i rellevants localment, augmentant tant l'eficàcia com la participació comunitària. També hi ha proves que reforçar la participació comunitària a nivell de barri és essencial per construir la resiliència i donar suport a les transicions cap a la sostenibilitat a llarg termini.

Quadre d'exemple

Una organització local té com a objectiu reduir el consum d'energia en un barri.

En lloc de llançar una campanya general de conscienciació, fa:

- implica els residents per identificar els principals problemes (p. ex., costos energètics elevats)
- codissenya solucions senzilles (p. ex., pràctiques d'estalvi d'energia, sessions compartides)
- prova accions amb un grup reduït
- les adapta en funció dels comentaris rebuts

Aquest enfocament fa que l'acció sigui més rellevant, comprensible i eficaç, alhora que augmenta la participació i el compromís a llarg termini.

1.4 El paper de les organitzacions de la societat civil (OSC)

Les Organitzacions de la Societat Civil (OSC) són organitzacions no governamentals i sense ànim de lucre que representen els interessos, les necessitats i els valors de les comunitats. Segons els marcs europeus i internacionals, les OSC tenen un paper clau en el suport als processos de participació, inclusió i desenvolupament local.

En l'enfocament N-GREEN, les OSC són actors essencials per fer possible la sostenibilitat a escala de barri.

Per què les OSC són eficaces

Les OSC són especialment eficaces en la promoció de la sostenibilitat perquè operen a prop de les comunitats locals i poden actuar directament en els contextos quotidians.

Elles:

- tenen un coneixement profund de les necessitats i dinàmiques locals
- són capaces de generar confiança al llarg del temps
- poden implicar grups diversos i sovint infrarepresentats
- són flexibles i poden adaptar les accions a contextos específics

A causa d'aquestes característiques, les OSC estan ben posicionades per donar suport al canvi de comportament i a la participació comunitària, que són condicions essencials per assolir la sostenibilitat ambiental.

Rols de les OSC en l'enfocament N-GREEN

En la pràctica, les OSC assumeixen múltiples rols dins dels processos de sostenibilitat a nivell de barri:

- **Facilitadors**
  Dissenyen i gestionen processos participatius, creant espais on la gent pot expressar necessitats, compartir idees i co-dissenyar solucions *(p. ex., organitzant tallers comunitaris per identificar les prioritats locals de sostenibilitat)*.
- **Connectors**
  Enllacen diferents actors, incloent-hi residents, institucions públiques, organitzacions locals i experts, i ajuden a construir xarxes col·laboratives *(per exemple, reunint ciutadans, autoritats locals i escoles per desenvolupar una iniciativa de barri)*.
- **Habilitadors**
  Donen suport a les comunitats per convertir les idees en accions, proporcionant eines, orientació i oportunitats de participació *(p. ex., donant suport als veïns per crear un hort comunitari o una iniciativa d'estalvi energètic)*.
- **Mediadors**
  Ajuden a equilibrar diferents perspectives i interessos, garantint que les accions de sostenibilitat siguin inclusives i accessibles *(p. ex., facilitant el diàleg entre els veïns i les autoritats locals per abordar les preocupacions sobre un nou pla de mobilitat)*.

Les OSC també són especialment eficaces perquè:

- actuen en estreta relació amb les comunitats locals
- entenen els contextos i les dinàmiques locals
- poden generar confiança amb el temps
- són flexibles i capaces d'adaptar les accions a les necessitats específiques

1.5 Sostenibilitat i qualitat de vida

La sostenibilitat està estretament vinculada a **la qualitat de vida**, entesa com la combinació de les condicions de vida diàries de les persones, la salut i el benestar general.

Les condicions ambientals influeixen directament en la manera com la gent viu, es mou i interactua dins del seu barri. Com destaca l'Agència Europea del Medi Ambient, reduir la contaminació és essencial per protegir la salut humana i millorar la qualitat de vida. Per aquest motiu, les accions de sostenibilitat no només tenen a veure amb objectius ambientals a llarg termini, sinó també amb la millora de la vida quotidiana de manera concreta i visible.

Reconèixer aquesta connexió és important per dues raons. En primer lloc, ajuda a entendre millor l'impacte real de la sostenibilitat. En segon lloc, proporciona una manera estratègica de fer participar les comunitats, ja que la gent és més propensa a participar quan veu beneficis clars i immediats.

Per què la sostenibilitat és important

Les accions de sostenibilitat generen beneficis tangibles que contribueixen a millorar la qualitat de vida a escala de barri:

- **Millora de la salut**
  La reducció de la contaminació de l'aire i l'accés a espais verds milloren tant la salut física com la mental.
  (p. ex., crear una petita zona verda al barri pot reduir l'estrès i fomentar les activitats a l'aire lliure).
- **Millora de les condicions de vida diàries**
  Entorns més nets, més segurs i més habitables milloren les experiències quotidianes.
  (p. ex., els carrers adaptats als vianants redueixen el soroll i fan que els espais públics siguin més agradables).
- **Beneficis econòmics**
  L'ús eficient dels recursos pot reduir les despeses de les llars.
  (p. ex., pràctiques senzilles d'estalvi d'energia poden reduir les factures de la llum).
- **Enllaços socials més forts**
  Les activitats compartides i les iniciatives locals construeixen relacions i confiança.
  (p. ex., organitzar esdeveniments comunitaris o projectes col·lectius augmenta la interacció entre els residents).
- **Protecció del medi ambient**
  Els comportaments sostenibles redueixen l'impacte ambiental i contribueixen als objectius climàtics.
  (p. ex., reduir els residus o promoure l'ús de la bicicleta en lloc del cotxe redueix les emissions).

<u>Nota de la caixa d'eines</u>

Aquests beneficis es poden utilitzar directament com a missatges clau en les estratègies de comunicació (vegeu el capítol 4), ajudant les organitzacions a relacionar la sostenibilitat amb les prioritats quotidianes de la gent.

Exemple:

En lloc de comunicar:

- En lloc de:
  "Reduir les emissions per combatre el canvi climàtic"
- És més efectiu dir:
  "Estalvia energia per reduir les teves factures i millorar el confort a casa"

De la mateixa manera:

- En lloc de:
  "Promoure la mobilitat sostenible"
- Es pot comunicar com:
  "Fes el teu barri més segur i agradable per caminar i anar en bicicleta"

Més recursos

1. El Pacte Verd Europeu

Tipus: Marc polític

Font: Comissió Europea

Idioma(s): Totes les llengües de la UE

Descripció breu: Estratègia de la UE per a la neutralitat climàtica, que destaca la importància de les transicions inclusives i participatives.

Llicència/Atribució: © Unió Europea (reutilització permesa amb atribució)

Enllaç/Adjunt: https://commission.europa.eu

2. Llei Europea del Clima

Tipus: Marc polític

Font: Comissió Europea

Idioma(s): Tots els idiomes de la UE

Descripció breu: Estableix el marc legal per assolir la neutralitat climàtica a la UE el 2050 i fixa objectius intermedis de reducció d'emissions.

Llicència/Atribució: © Unió Europea (reutilització permesa amb atribució)

Enllaç/Adjunt: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/european-climate-law_en

3. Estratègia de la UE per a l'adaptació al canvi climàtic

Tipus: Estratègia política

Font: Comissió Europea

Idioma(s): Tots els idiomes de la UE

Descripció breu: Dona suport a accions per enfortir la resiliència i adaptar-se als impactes del canvi climàtic a tots els nivells, incloses les comunitats locals.

Llicència/Atribució: © Unió Europea (reutilització permesa amb atribució)

Enllaç/Adjunt: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/adaptation-and-resilience-climate-change/eu-adaptation-strategy_en

4. Marc de Mobilitat Urbana

Tipus: Marc de polítiques

Font: Comissió Europea

Idioma(s): EN (disponible en diversos idiomes de la UE)

Descripció breu: Proporciona un marc per a la mobilitat urbana sostenible, promovent la mobilitat activa (caminar i anar en bicicleta), l'accessibilitat i la millora de la qualitat de vida a les ciutats.

Llicència/Atribució: © Unió Europea (reutilització permesa amb atribució)

Enllaç/Adjunt: https://transport.ec.europa.eu

5. L'estat del medi ambient a Europa 2025

Tipus: Informe

Font: Agència Europea del Medi Ambient

Idioma(s): EN

Descripció breu: Proporciona una avaluació actualitzada dels reptes mediambientals d'Europa, posant en relleu el paper de l'acció local, el canvi de comportament i la participació comunitària en les transicions cap a la sostenibilitat.

Llicència/Atribució: © EEA (reutilització amb atribució)

Enllaç/Adjunt: https://www.eea.europa.eu/en/europe-environment-2025

6. De la vulnerabilitat comunitària a la resiliència

Tipus: Resum tècnic

Font: Banc de Desenvolupament del Consell d'Europa

Idioma(s): EN

Descripció breu: Mostra com la participació comunitària enforteix la resiliència i afavoreix la sostenibilitat a escala local.

Llicència/Atribució: © CEB

Enllaç/Adjunt: https://coebank.org

7. Com va la vida? Mesurar el benestar

Tipus: Informe

Font: OCDE

Idioma(s): EN (resum en diversos idiomes)

Descripció breu: Defineix la qualitat de vida a través de dimensions com la salut, el medi ambient, les condicions de vida i el benestar.

Llicència/Atribució: © OCDE (reutilització amb atribució)

Enllaç/Adjunt: https://www.oecd.org/how-s-life

8. Espais verds urbans i salut

Tipus: Informe científic

Font: Organització Mundial de la Salut

Idioma(s): EN

Descripció breu: Mostra com l'accés als espais verds millora la salut física i mental i el benestar general.

Llicència/atribució: © OMS

Enllaç/Adjunt: https://www.who.int

9. Monitoratge i perspectiva de la contaminació zero 2025

Tipus: Informe

Font: Agència Europea del Medi Ambient

Idioma(s): EN

Descripció breu: Avalua el progrés cap als objectius de contaminació zero de la UE, posant en relleu les relacions entre les condicions ambientals, la salut humana i la qualitat de vida.

Llicència/Atribució: © EEA

Enllaç/Adjunt: https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/zero-pollution-monitoring-and-outlook-report

Capítol 2
Comprendre i implicar el veïnat

Aquest capítol guia les organitzacions en l'anàlisi del seu barri i en la implicació de les parts interessades. Introdueix un enfocament pràctic i pas a pas per identificar prioritats locals, mapejar els actors i dissenyar estratègies efectives de participació comunitària.

2.1 Comprendre el context local

Comprendre el context local és el primer pas per dissenyar accions de sostenibilitat eficaces.

Un barri s'ha d'entendre tant com un entorn físic com un sistema social. Inclou carrers, edificis i espais públics, però també relacions, pràctiques diàries i dinàmiques locals. Considerar ambdues dimensions és essencial per identificar reptes rellevants i dissenyar accions que siguin realistes i significatives per a la comunitat.

L'escala de barri és especialment adequada per a l'acció per a la sostenibilitat. És prou gran per incloure qüestions clau com la mobilitat, les condicions ambientals i l'espai públic, però prou petita per permetre intervencions concretes, visibles i comunitàries.

Pas 1: Comprendre el context local

Per fer l'anàlisi manejable i útil, és important centrar-se en un nombre limitat d'aspectes clau que estiguin directament vinculats a possibles accions.

En lloc d'intentar analitzar-ho tot, les organitzacions haurien de concentrar-se en quatre dimensions principals:

1. Condicions físiques i espacials

Això inclou com està organitzat el barri i com s'utilitzen els espais.

Aspectes clau a observar:

- espais públics (p. ex. places, parcs, zones compartides)
- disposició de la via pública i accessibilitat
- presència d'espais verds
- barreres o espais poc utilitzats

(p. ex. un parc que no s'utilitza, un carrer difícil de creuar, manca d'espais ombrejats)

Què cal observar:

Observa el barri directament i utilitza eines de cartografia senzilles per entendre com s'organitzen i s'utilitzen els espais en el dia a dia.

Basant-se en l'observació i el mapeig, identifiqueu:

- **Espais que són:**
  - poc utilitzats
  - inaccessibles
  - mal dissenyats
- **Oportunitats de millora:**
  - espais verds no utilitzats o mal mantinguts
  - espais que es podrien activar o reutilitzar
  - zones on petits canvis podrien tenir un impacte visible

Eines i plantilles

- OpenStreetMap: proporciona un mapa lliure i obert de carrers, espais públics i serveis, útil per identificar característiques espacials i entendre com està organitzat el barri.
- Atles Urbà de Copernicus: proporciona informació detallada sobre l'ús del sòl i les zones verdes a les ciutats europees, la qual cosa ajuda a identificar l'estructura urbana i la disponibilitat d'espais oberts.

2. Condicions ambientals

Això fa referència a la qualitat ambiental del barri i al seu impacte en la vida quotidiana.

Aspectes clau a observar:

- qualitat de l'aire i fonts de contaminació

- soroll i trànsit
- calefacció i manca de sombra
- gestió de residus
- presència de vegetació i biodiversitat

(p. ex. zones exposades a una alta contaminació per trànsit, manca d'arbres, mala gestió de residus)

Què cal buscar:

Observa directament el barri i utilitza les dades ambientals disponibles per entendre les condicions locals.

Basant-se en l'observació i les dades, identifiqueu:

Riscos ambientals:

- zones exposades a nivells elevats de contaminació de l'aire o del soroll
- carrers amb trànsit intens
- zones sobreescalfades amb poca ombra
- gestió deficient dels residus o manca d'instal·lacions de reciclatge

Oportunitats de millora:

- espais on es podrien afegir arbres o vegetació
- zones on la reducció del trànsit podria millorar la qualitat de l'aire
- ubicacions adequades per a intervencions ambientals a petita escala

Eines i plantilles

- Servei de Monitoratge de l'Atmosfera de Copernicus (CAMS): proporciona previsions de quatre dies de la qualitat de l'aire a tota Europa, mostrant els nivells de contaminants clau, pol·len i partícules en suspensió.
- El Servei d'Observació i Informació sobre el Bruit de l'AEMA proporciona mapes estratègics sobre els nivells de soroll ambiental a tota Europa, destacant l'exposició a fonts com el trànsit rodat, les vies fèrries, els aeroports i la indústria.
- Hush City utilitza dades de crowdsourcing per cartografiar les zones tranquil·les.
- WeCount utilitza dades de crowdsourcing per cartografiar el flux de trànsit.

3. Vida quotidiana i mobilitat

Aquesta dimensió se centra en com es mouen les persones i accedeixen als serveis en la seva vida quotidiana.

Aspectes clau a observar:

- accessibilitat per a vianants i seguretat per a vianants
- accés als serveis (botigues, escoles, atenció sanitària)
- ús de bicicletes o transport públic
- distàncies i hàbits de desplaçament

Què cal tenir en compte:

Observar els patrons de mobilitat i combinar l'anàlisi espacial amb l'experiència d'usuari.

Basant-se en l'observació i el mapeig, identifiqueu:

Reptes de mobilitat:

- rutes perilloses o difícils per caminar
- barreres per als vianants (p. ex. trànsit, mala il·luminació, voreres estretes)
- accés limitat als serveis a poca distància a peu
- ús baix del transport públic o de la bicicleta

Oportunitats de millora:

- rutes que es podrien fer més segures per caminar o anar en bicicleta
- zones on es podria millorar l'accés als serveis
- espais on les intervencions de mobilitat podrien reduir la dependència del cotxe

📌 *Exemple:*
Un carrer a prop d'una escola no té un pas de vianants segur → els pares utilitzen cotxes en lloc de caminar.

Els residents necessiten un cotxe per arribar als serveis bàsics → baixa capacitat de desplaçament a peu.

Eines i plantilles

- OpenRouteService: calcula rutes a peu, en bicicleta i en cotxe, ajudant a avaluar distàncies i l'accessibilitat als serveis.
- Dades obertes del transport públic local (GTFS): proporciona informació sobre les rutes, la freqüència i la cobertura dels sistemes de transport públic.

4. Actors comunitaris i locals

Això inclou la dimensió social del barri i les persones implicades.

Aspectes clau a identificar:

- organitzacions i associacions locals
- ciutadans actius i grups informals
- nivells de participació i interacció
- presència de grups vulnerables o infrarepresentats

(p. ex. associacions locals fortes, però participació limitada dels joves o dels residents d'edat avançada)

Què cal tenir en compte:

Implica't amb la comunitat i recull informació mitjançant la interacció directa.

Basat en l'observació i la interacció, identifiqueu:

Actors existents:

- organitzacions actives i grups comunitaris
- xarxes informals i líders locals
- institucions implicades a la zona

Llacs i oportunitats:

- grups que no estan implicats activament
- comunitats més difícils d'assolir
- oportunitats per enfortir la participació i la col·laboració

Eines i plantilles

- Llocs web municipals i portals de dades obertes: proporcionen informació sobre les organitzacions registrades, els serveis i les iniciatives comunitàries.
- URBACT: proporciona exemples i estudis de cas de participació de les parts interessades i de governança local a les ciutats europees.
- Eina de mapeig de les parts interessades: dóna suport a la identificació i l'organització de les parts interessades en funció del seu paper, interès i nivell de participació.

Pas 2- Identificació de prioritats i qüestions clau

Les quatre dimensions explorades a l'Etapa 1 no s'han de considerar per separat. En la majoria de barris, les qüestions ambientals, espacials, de mobilitat i socials estan interconnectades.

Per exemple:

- Els espais verds limitats poden contribuir a l'augment de la calor i reduir l'ús dels espais públics
- el trànsit intens pot afectar tant la qualitat de l'aire com la seguretat dels vianants
- els espais públics poc utilitzats poden limitar les oportunitats d'interacció social

Per aquest motiu, l'objectiu de l'anàlisi no és simplement descriure el barri, sinó identificar els problemes que tenen més influència en la vida quotidiana i la sostenibilitat.

Per donar suport a aquest procés, les organitzacions poden seguir un mètode senzill i orientat a l'acció:

- **Fase 1: Identificar problemes recurrents**
  Busqueu problemes que apareguin en diferents dimensions (p. ex., el trànsit que afecta tant la mobilitat com la qualitat ambiental).
- **Fase 2: Prioritzar en funció de la rellevància i la viabilitat**
  Centrar-se en qüestions que siguin importants per a la comunitat i que es puguin abordar de manera realista a escala de barri. Han de ser:
  - són rellevants per a la comunitat
  - afecten la vida quotidiana
  - són factibles de tractar a nivell de barri

  Eviteu seleccionar massa prioritats. Un nombre reduït de reptes ben definits és més efectiu.

Eines i plantilles

- Fitxa d'anàlisi del barri (Fase 1): Per recollir observacions i descriure el context local, incloent-hi les qüestions clau, els recursos i les oportunitats.
- Malla de selecció de prioritats (Fase 2): Per ajudar les organitzacions a prioritzar les qüestions en funció de la rellevància i la viabilitat.

Pas 3 - Mapatge de les parts interessades

El mapeig de les parts interessades s'ha de dur a terme paral·lelament a l'anàlisi del barri, un cop s'hagin identificat les qüestions clau i les prioritats.

A mesura que les organitzacions exploren el context local, sorgiran de manera natural actors clau en relació amb qüestions, espais o activitats específiques. Per exemple, un problema relacionat amb l'espai públic pot destacar el paper de les associacions locals, mentre que els problemes de mobilitat poden implicar escoles, autoritats locals o grups de ciutadans actius.

Això reflecteix un **enfocament multiactor**, en què diferents tipus d'actors contribueixen a entendre i abordar els reptes locals.

Un cop identificats els principals problemes i prioritats, les organitzacions poden estructurar aquesta informació en un mapa d'actors implicats, clarificant:

- qui hi participa
- quin paper hi tenen
- com podrien contribuir a futures accions

Les parts interessades poden incloure:

- **Organitzacions i associacions locals**
  (p. ex. ONG, grups comunitaris, organitzacions culturals o mediambientals)
- **Institucions públiques**
  (p. ex. municipis, escoles, serveis locals)
- **Grups informals i ciutadans actius**
  (p. ex. grups de veïns, voluntaris, líders comunitaris)

Mapejar les parts interessades ajuda a:

- entendre les relacions existents
- identificar possibles socis
- assegurar una participació inclusiva

També és important tenir en compte no només els actors visibles, sinó també els grups menys representats o més difícils d'assolir, que poden requerir estratègies de participació específiques.

Eines i plantilles

- Eina de mapeig de les parts interessades: Per identificar i categoritzar les parts interessades en funció del seu paper, nivell de participació i contribució potencial.

2.2 Disseny de la participació comunitària a nivell de barri

La fase participativa es basa directament en els resultats de l'anàlisi del barri.

Les qüestions i prioritats identificades anteriorment, juntament amb el mapatge de les parts interessades, proporcionen una base clara per definir com s'ha d'estructurar la participació.

En aquesta fase, l'objectiu és traduir aquesta informació en una estratègia de participació senzilla i realista que respongui a unes quantes preguntes clau:

- qui cal implicar
- en quines qüestions
- amb quin nivell de participació
- i per què la participació és rellevant per a ells

Això ajuda a garantir que la participació no sigui genèrica, sinó centrada, significativa i adaptada al context local.

Pas 1- De l'anàlisi a la participació

El mapeig de les parts interessades i l'identificació de les qüestions prioritàries s'han d'utilitzar conjuntament per definir com implicar els diferents grups.

Ajuden les organitzacions a passar de:

- una idea general de "la comunitat"
  → a
- una identificació clara dels grups d'interès específics que cal implicar

Els diferents grups d'interès requereixen diferents tipus de participació.

Aquesta caixa d'eines adopta un enfocament gradual de la participació, en què el nivell de compromís pot variar en funció de les parts interessades i l'objectiu:

- **Informar** → proporcionar informació clara i accessible
- **Consultar** → recollir opinions i perspectives
- **Implicar** → fer participar les parts interessades en debats
- **Col·laborar** → treballar plegats per donar forma a les solucions

Això permet a les organitzacions dissenyar processos de participació que siguin dirigits, realistes i adaptats al context local.

Pas 2 - Centrar la participació en qüestions concretes

La participació ha d'estar directament vinculada a les prioritats identificades en la fase d'anàlisi.

Això significa:

- implicar les parts interessades en **qüestions locals específiques**
- utilitzant exemples i situacions reals
- evitant debats abstractes o massa generals

Per exemple:

- discutint qüestions de mobilitat en relació amb un carrer o una zona específica
- explorant l'ús d'un espai públic concret
- identificant preocupacions mediambientals en una ubicació definida

Aquest enfocament fa que la participació sigui més significativa i més fàcil per a la gent.

Pas 3 - Tria de formats de participació adequats

Diferents parts interessades i qüestions poden requerir formes diferents de participació.

La tria del format de participació hauria de basar-se en:

- el nivell de participació requerit (informar, consultar, implicar, col·laborar)
- el tipus d'intervenents implicats
- el temps i els recursos disponibles

Exemples inclouen:

- Informar → fulls informatius, contingut en línia
- Consultar → enquestes, entrevistes, sessions de retroalimentació
- Implicar → tallers, debats en grup
- Col·laborar → sessions de cocreació, grups de treball

L'objectiu és crear oportunitats de participació accessibles i adequades al context.

Pas 4- Garantir una participació eficaç

Per ser efectiva, la participació hauria de:

- estar clarament connectada a les qüestions identificades
- implicar les parts interessades adequades
- permetre que els participants hi contribueixin de manera significativa
- oferir un benefici clar i percebut per als participants

La participació és més eficaç quan la gent entén què hi guanya en implicar-s'hi.

Tal com es destaca al Capítol 1, les accions de sostenibilitat poden generar beneficis tangibles per a la vida quotidiana, com ara una millora de la salut, unes millors condicions de vida i avantatges econòmics.

A nivell de barri, aquests beneficis s'haurien d'explicitar i connectar amb situacions concretes. Per exemple:

- millorar la qualitat de l'aire o l'accés a espais verds pot afavorir **la salut física i mental**
- reduir el trànsit o millorar els espais públics pot millorar **les condicions de vida diàries**
- promoure l'ús eficient dels recursos pot comportar **estalvis econòmics per a les llars**

Enmarcar la participació al voltant d'aquests beneficis tangibles ajuda a augmentar la motivació i el compromís, i fa que sigui més fàcil per a la gent veure el valor de participar-hi.

És important que els participants entenguin:

- per què se'ls fa participar
- a què contribueixen
- com s'utilitzarà la seva aportació

Això ajuda a evitar una participació simbòlica i augmenta la qualitat i la sostenibilitat de la implicació.

Pas 5: Anticipar els reptes comuns

Dissenyar i gestionar la participació comunitària a nivell de barri sovint implica reptes pràctics. Anticipar-los amb antelació ajuda les organitzacions a dissenyar processos més efectius.

Els reptes comuns inclouen:

- **Baixa participació o manca d'interès**
  → Comença amb accions petites i visibles i comunica clarament els beneficis de la participació
- **Confiança limitada en les institucions o organitzacions**
  → Construir la confiança gradualment mitjançant la transparència i un compromís constant
- **Dificultat per arribar a certs grups**
  → Utilitzeu canals i formats diferents i col·laboreu amb intermediaris locals o líders comunitaris
- **Expectatives poc realistes o malentesos**
  → Comunicar clarament l'abast del procés i el que es pot assolir de manera realista

Abordar aquests reptes des de bon començament ajuda a crear processos de participació més inclusius i sostenibles.

Pas 6 - Definir la vostra estratègia de participació

Basant-se en l'anàlisi del barri i el mapeig de les parts interessades, les organitzacions haurien de definir una estratègia de participació clara i estructurada.

Aquesta estratègia reuneix tots els elements clau identificats fins ara i els tradueix en un pla pràctic.

Una estratègia de participació senzilla hauria d'incloure:

- **Fase 1 – Seleccioneu les qüestions prioritàries**

Comenceu amb les qüestions identificades a la secció 2.1 i seleccioneu un nombre limitat de prioritats que siguin rellevants per a la comunitat i factibles a nivell de barri

- **Fase 2 – Identificar les parts interessades a implicar**
  Per a cada qüestió prioritària, identifiqueu les parts interessades rellevants.
- **Fase 3 – Definir el nivell de participació**
  Decidir com implicar cada grup d'interès, utilitzant el nivell de participació adequat (informar, consultar, implicar, col·laborar)
- **Fase 4 – Clarificar els beneficis de la participació**
  Definiu per què la participació és rellevant per a cada grup d'interès.
- **Fase 5 – Trieu formats de participació adequats**
  Seleccioneu maneres senzilles i adequades de fer participar les parts interessades, basant-vos en el nivell de compromís, el tipus de parts interessades, el temps i els recursos disponibles (p. ex., reunions, tallers, interaccions informals).

L'objectiu és garantir que la participació sigui:

- coherent amb el context local
- centrat en qüestions concretes
- realista pel que fa al temps i als recursos

Eines i plantilles

- Eina de planificació de la participació: Per definir com implicar els diferents agents d'acord amb les qüestions amb què estan connectats, així com els seus rols, interessos, nivell de compromís i beneficis esperats.

Capítol 3
De les idees a l'acció: disseny d'iniciatives locals de sostenibilitat

Aquest capítol dóna suport a les organitzacions per convertir les percepcions locals en acció. Proporciona un enfocament estructurat per definir reptes, cocrear i desenvolupar iniciatives de sostenibilitat pràctiques.

3.1 Definició de reptes locals

Basant-se en l'anàlisi realitzada al Capítol 2, les organitzacions ara han de passar d'identificar les qüestions prioritàries a definir un repte clar a abordar.

En aquesta fase, l'objectiu no és trobar solucions encara, sinó entendre i emmarcar millor el problema. Un repte ben definit proporciona una base sòlida per a tots els passos següents.

Pas 1 – Definir el problema

Comença per descriure el problema que hi ha darrere de la qüestió seleccionada.

Una bona formulació del problema hauria de descriure:

- què està passant
- on passa
- qui se'n veu afectat
- per què és important

☞ Aquest pas s'inspira en els enfocaments de formulació de problemes utilitzats en la planificació participativa i el pensament de disseny, que emfatitzen la claredat abans de l'acció.

Exemple de Caixa

❌ Declaració general:
"Hi ha massa trànsit al barri."

✓ Declaració del problema:
"Els alts nivells de trànsit al carrer X redueixen la seguretat dels vianants i desincentiven caminar, especialment per als nens i les persones grans."

Eines i plantilles

- Plantilla de definició del problema: ajuda a estructurar la descripció del problema, el context, els grups afectats i l'impacte.

Pas 2 – Comprendre les causes i els efectes

Abans de passar a l'acció, reflexiona breument sobre:

- les causes principals del problema (per què passa)
- els principals efectes (a què porta)

Això ajuda:

- entendre millor el problema
- evitar solucions superficials
- identificar accions més efectives

Eines i plantilles

- Plantilla de reflexió causa-efecte: permet identificar de manera senzilla les causes i conseqüències principals del problema.

Pas 3 – Definiu un objectiu senzill

Tradueix el problema en un objectiu clar i accionable.

L'objectiu ha de descriure la millora desitjada, no pas la solució.

Per ser eficaç, l'objectiu ha de ser:

- **específic** (clarament centrat en un problema definit)
- **mesurable** (ha de ser possible avaluar el progrés)
- **assolible** (realista a nivell de barri)

- **relevants** (connectats a les necessitats de la comunitat)
- **amb un termini de temps definit** (lligat a un calendari, si és possible)

👉 Això reflecteix **l'enfocament SMART**, àmpliament utilitzat en la planificació de projectes per definir objectius clars i realistes.

Exemple de Caixa

Problema:
"Alts nivells de trànsit al carrer X redueixen la seguretat dels vianants."

Objectiu:
"Millorar la seguretat i l'accessibilitat dels vianants al carrer X."

Eines i plantilles

- Plantilla de definició d'objectius: ajuda a transformar el problema en un objectiu clar i realista seguint els senzills criteris SMART.

3.2 Co-disseny de solucions

Un cop el repte s'ha definit clarament, el següent pas és treballar amb les parts interessades per desenvolupar solucions pràctiques i compartides.

L'objectiu del cocreixement és:

- validar el repte identificat
- integrar diferents perspectives
- definir accions realistes i compartides

No cal que totes les parts interessades participin de la mateixa manera.

Tal com s'ha introduït al Capítol 2, es poden aplicar diferents nivells de participació segons:

- el paper de les parts interessades
- el tipus de contribució requerida
- la fase del procés

Per aquest motiu:

- alguns grups d'interès simplement poden ser informats
- altres poden ser consultats per recollir perspectives

- mentre que un grup més petit pot participar directament en el cocreixement i la presa de decisions col·laborativa

👉 Les activitats de cocreació s'haurien de centrar principalment en les parts interessades que estiguin directament connectades amb el repte i siguin capaces de contribuir al desenvolupament de solucions.

Pas 1 – Selecció de les parts interessades per al cocreixement

Comença per identificar quins grups d'interès han de participar activament en el procés de cocreació.

Centra't en les parts interessades que:

- estan directament afectats pel problema
- tenen coneixements o experiència locals rellevants
- poden contribuir a la implementació o a la presa de decisions

Altres parts interessades poden ser informades o consultades sense participar directament en les activitats de cocreació.

Eines i plantilles

- Eina de mapatge de les parts interessades (del capítol 2): ajuda a identificar quines parts interessades haurien de participar directament en les activitats de cocreació.

Pas 2 – Compartir i validar el repte

Presentar el problema i l'objectiu identificats anteriorment.

Convidar els participants a:

- confirmar si el repte reflecteix la seva experiència
- afegir perspectives que falten
- identificar aspectes que puguin necessitar ajustaments

👉 L'objectiu és crear una comprensió compartida del problema abans de discutir solucions.

Eines i plantilles

- Plantilla de definició del problema (de la secció 3.1): dóna suport a la presentació i la discussió del repte identificat.

- Plantilla de reflexió causa-efecte (de la secció 3.1): ajuda els participants a validar causes i impactes.

Pas 3 – Generar i prioritzar solucions

Un cop validat el repte, convida els participants a proposar possibles solucions i accions.

Animar:

- suggeriments pràctics
- coneixement local i experiència viscuda
- diferents perspectives

Exemples:

- identificar rutes més segures per caminar
- proposar usos temporals per a espais poc utilitzats
- suggerir petites millores ambientals

En aquesta fase, els participants haurien de generar idees primer sense avaluar-les immediatament.

Un cop s'hagin identificat diferents opcions, comenteu:

- què és realista a nivell de barri
- recursos disponibles i limitacions
- beneficis potencials per a la comunitat
- possibles barreres per a la implementació

A continuació, els participants poden:

- combinar idees similars
- adaptar propostes
- prioritzar les solucions més rellevants i factibles

👉 L'objectiu és passar d'una àmplia gamma d'idees a un nombre reduït de solucions realistes i compartides que les parts interessades estiguin disposades a donar suport.

Eines i plantilles

- Plantilla de sessió de co-disseny: dóna suport a les discussions col·laboratives i a les activitats de generació d'idees.
- Canva de pluja d'idees: ajuda els participants a organitzar les idees de manera visual.

- Malla de selecció de prioritats (del capítol 2): ajuda a avaluar la viabilitat, la rellevància i l'impacte potencial de les idees.

Pas 4 – Definiu accions i responsabilitats

Un cop identificades les prioritats, definiu:

- quines accions s'implementaran
- qui contribuirà
- quins són els propers passos

Les responsabilitats no cal que es formalitzin immediatament, però els participants han de tenir una comprensió clara del seu possible paper.

Quan sigui possible:

- organitzar les activitats en ordre cronològic
- distingir accions a curt termini i a llarg termini
- identificar dependències entre activitats

Això ajuda a crear un procés d'implementació més clar i manejable.

Caixa d'exemple

Acció: Millorar la seguretat dels vianants a prop de l'escola.

Activitats possibles de implementació:

- reunir-se amb les autoritats locals
- identificar els passos perillosos
- instal·lar senyalització temporal
- organitzar activitats de sensibilització amb veïns i pares

Eines i plantilles

- Plantilla de planificació d'accions: ajuda a definir les accions, les responsabilitats i els passos següents.

3.3 Implementació

Un cop s'han acordat les accions i les responsabilitats a través del procés de cocreació, les organitzacions poden començar la implementació.

En aquesta fase, l'enfocament és:

- iniciant les activitats planificades
- coordinar els actors implicats
- assegurar que la implementació avanci segons el calendari acordat

És útil començar amb activitats visibles i assolibles que puguin ajudar a generar confiança i mantenir el compromís.

Pas 1 – Organitzar el seguiment de la implementació

La implementació requereix una coordinació regular entre les persones implicades.

Per donar suport a la implementació:

- identificar qui seguirà el progrés de les activitats
- clarificar com es compartiran les actualitzacions i les decisions
- definir moments de coordinació senzills durant la implementació

Segons la iniciativa, la coordinació pot implicar:

- organitzacions locals
- voluntaris o grups comunitaris
- actors tècnics o institucions
- coordinació informal entre les parts interessades

👉 Els mecanismes de coordinació no necessàriament han de ser molt formalitzats. Un seguiment senzill i regular sovint és suficient per mantenir la implementació en el bon camí.

Quan sigui possible:

- mantingueu les activitats de coordinació senzilles i regulars
- utilitzar els canals de comunicació existents
- clarificar les responsabilitats des del principi
- documentar les decisions clau i les actualitzacions

Pas 2 – Supervisar el progrés i les fites

Durant la implementació, és important comprovar regularment si les activitats avancen segons el previst.

Per fer-ho:

- divideix el procés d'implementació en fites més petites
- definir els resultats esperats a curt termini
- revisar periòdicament el progrés amb les persones implicades

Les fites ajuden les organitzacions:

- fer el seguiment de la implementació
- identificar retards o dificultats a temps
- mantenir la motivació i el compromís

👉 Les fites no han de ser complexes. Sovint, uns punts de control senzills i mesurables són suficients per fer un seguiment del progrés i mantenir el calendari d'execució.

Exemples de fites:

- primera reunió de les parts interessades completada
- intervenció temporal instal·lada
- activitat de sensibilització organitzada
- retroalimentació recollida dels residents

Les revisions regulars del progrés poden ajudar a identificar:

- activitats completades
- tasques pendents
- desafiaments inesperats
- ajustaments possibles necessaris

Exemple de Caixa

Objectiu d'implementació:
Millorar la seguretat dels vianants a prop de l'escola.

Punts de control possibles:

- reunió amb el municipi completada
- identificat un pas temporal
- campanya de conscienciació iniciada
- primer retorn de la comunitat recollit

Eines i plantilles

- Plantilla de seguiment de la implementació: dóna suport a la coordinació i el seguiment regulars durant la implementació.
- Fitxa de seguiment del progrés: ajuda a fer el seguiment de les activitats completades, dels retards i del progrés de la implementació.

Pas 3 – Fer visible el progrés

El progrés visible ajuda a mantenir la motivació i a enfortir la confiança entre els participants i la comunitat en general.

Les organitzacions haurien de mostrar regularment:

- què s'ha implementat
- què està canviant
- com contribueixen els participants

Els resultats visibles no han de ser a gran escala. Fins i tot petites millores poden reforçar el compromís i animar a una participació més àmplia.

Alguns enfocaments útils inclouen:

- documentar situacions abans i després
- compartir actualitzacions durant les activitats comunitàries
- presentar el progrés en curs de manera visual
- utilitzar canals de comunicació digitals com ara les xarxes socials, els butlletins informatius o els grups de missatgeria comunitaris per compartir actualitzacions i resultats

👉 Mostrar el progrés ajuda la gent a entendre que la seva participació condueix a resultats concrets.

Exemple de Caixa

Després d'una intervenció temporal per a vianants:

- es comparteixen fotografies amb els residents
- es recull la retroalimentació durant un esdeveniment local
- els resultats es presenten a l'ajuntament

Nota de la caixa d'eines

La comunicació té un paper important en mantenir la visibilitat i el compromís durant tota la implementació. El capítol 4 explorarà més a fons com les estratègies de comunicació i les eines digitals poden donar suport a la participació, la divulgació i la implicació comunitària.

Pas 4 – Adaptar i continuar

Els processos d'implementació poden necessitar ajustaments al llarg del temps.

Les organitzacions haurien de reflexionar regularment sobre:

- què funciona bé
- quines dificultats estan sorgint
- què es podria millorar o adaptar

Els ajustaments possibles poden incloure:

- modificant les activitats
- adaptar els terminis
- redefinir responsabilitats
- simplificar accions quan sigui necessari

👉 La flexibilitat ajuda a mantenir processos d'implementació realistes i sostenibles.

Aquest procés de reflexió hauria d'implicar principalment les organitzacions i les parts interessades directament implicades en la implementació, però també es pot beneficiar dels comentaris recollits dels residents, els participants i els usuaris de la comunitat afectats per les accions.

Algunes aproximacions útils poden incloure:

- converses informals amb els veïns
- activitats breus de retroalimentació durant esdeveniments comunitaris
- formularis de retroalimentació en línia o interaccions digitals
- observació de com s'utilitzen els espais o les activitats

👉 Els comentaris continus ajuden les organitzacions a entendre millor com es perceben les accions i si calen ajustaments.

Caixa d'exemple

Una iniciativa veïnal promou rutes per anar a peu i en bicicleta a prop d'una escola mitjançant senyalització temporal i activitats de conscienciació.

Durant la implementació:

- els pares valoren rutes més segures, però molts continuen utilitzant cotxes perquè els horaris de pas continuen sent insegurs durant les hores punta
- els propietaris de botigues locals expressen preocupacions sobre els canvis de trànsit que afecten les entregues

Després dels comentaris recollits mitjançant enquestes breus i converses informals:

- s'introdueix la supervisió dels passos durant l'horari escolar
- els horaris de lliurament s'ajusten en coordinació amb els comerços locals

👉 Els comentaris de diferents grups d'usuaris ajuden a equilibrar les millores de la mobilitat amb les necessitats locals del dia a dia.

Eines i plantilles

- Fitxa de progrés, retroalimentació i adaptació: dóna suport a la revisió periòdica del progrés de la implementació, dels reptes i dels possibles ajustaments.

Capítol 4
Comunicació, canvi de comportament i impacte

Aquest capítol dota les organitzacions de la societat civil, els educadors d'adults i els voluntaris de barri d'eines pràctiques per comunicar la sostenibilitat a escala local, arrelar hàbits duradors, fer un seguiment de l'impacte sense recursos tècnics i avaluar de manera crítica les afirmacions mediambientals.

4.1 Comunicar la sostenibilitat

La comunicació comunitària eficaç comença per substituir les abstraccions globals per històries locals. Aquesta secció ofereix un enfocament pas a pas per crear una estratègia de comunicació de barri, segmentar el públic i dur a terme campanyes pràctiques fora de línia i en línia.

Pas 1 – Ancora el teu missatge a la realitat local

Relaciona cada qüestió mediambiental amb alguna cosa que els veïns puguin veure, olorar o sentir al seu carrer. Evita el llenguatge global ("petjades de carboni", "col·lapse ecològic"). En canvi:

- Esmenta un lloc específic: "Els contenidors del carrer Murillo desborden cada dijous."
- Esmenta un benefici personal directe: separar els residus → menys mosques; anar en bicicleta → nens més sans; una tanca viva al carrer → 3 °C de menys a l'agost.
- Fes que la comunitat sigui la protagonista: utilitza «hem fet» i «el nostre carrer ha aconseguit», no pas «la nostra organització ha lliurat».

Pas 2 – Identifica i segmenta el teu públic

Abans de triar cap canal, mapa qui has de fer arribar. La majoria de barris contenen almenys dos grups diferents amb hàbits, motivacions i preferències de comunicació diferents.

Audiència	Millors canals	Millors ganxos	Format de la reunió
Joves residents (15–35)	WhatsApp, Instagram, vídeo curt (Reels), cartells amb codi QR	Repte entre iguals, imatges comparatives abans i després, humor, cocreació	Esdeveniments pop-up, concursos de fotografia, enquestes en línia
Gent gran (55+)	Taulers d'anuncis, premsa local, fullets porta a porta, presencial	Orgull comunitari, estalvi de costos, llegat per als néts, seguretat	Esmorzars amb cafè, visites guiades a peu, sessions al casal parroquial

Evita els estereotips per edat. Molts gent gran són actius en línia; molts joves desconfien de les campanyes a les xarxes socials. Confirma sempre les teves suposicions amb una enquesta ràpida i informal abans d'invertir en canals.

Pas 3 – Planifiqueu la vostra campanya fora de línia

La presència física genera confiança i arriba als residents que no són en línia. Utilitzeu els formats següents:

• Fulls volants porta a porta: una pàgina, un missatge, una crida a l'acció clara. Incloeu-hi una data i un lloc.

• Tauler d'anuncis comunitari: penja una actualització en format A4 al mes. Inclou una foto, un número i un agraïment.

• Esdeveniment de carrer / pop-up: una acció visible de 90 minuts (neteja, cafè de reparacions, dia de plantació) és el millor anunci per si mateixa.

• Veus locals de confiança: recluta 1-2 residents respectats (un botiguer, un pare o mare de l'escola, un voluntari de la parròquia) perquè difonguin la informació verbalment. El boca a orella és el canal fora de línia més eficaç.

Pas 4 – Planifiqueu la vostra campanya en línia

Les eines en línia amplien l'abast i mantenen el compromís entre els esdeveniments presencials. Feu-ho senzill:

• Grup de difusió de WhatsApp: actualització setmanal amb una foto + una frase. Mai més de tres missatges per setmana.

• Pàgina de Facebook o compte d'Instagram local: publica fotos de l'abans i el després, breus entrevistes als voluntaris (vídeos de 30 segons) i recordatoris dels esdeveniments.

• Cartells amb codi QR: col·loqueu un codi QR en cartells físics que enllaci al vostre grup de WhatsApp, a un formulari d'inscripció o a un vídeo explicatiu breu.

• Hashtag específic del barri: crea una etiqueta senzilla (p. ex., #GreenCalleMurillo) i anima els veïns a compartir fotos fent-la servir.

Pas 5 – Validar els hàbits informals i fer el pont cap als requisits formals

• Feu un mapa del que ja fan els veïns (intercanvis de roba, horts compartits, netejes informals) i reconegueu-los públicament.

• Mostra on els hàbits existents coincideixen amb les directrius oficials, perquè el compliment sembli una extensió natural.

• Tradueix qualsevol ordenança en una sola frase senzilla: en lloc de citar els números de regulació, diu: «La ciutat ens demana que fem servir tres contenidors – aquí tens una etiqueta per a la cuina.»

Eines a utilitzar

- Llista de comprovació d'estratègia de comunicació: proporciona un marc senzill per planificar, revisar i millorar les activitats de comunicació locals abans de llançar una iniciativa de sostenibilitat o una campanya comunitària.
- Planificador de campanyes de comunicació locals: proporciona un marc estructurat per planificar i coordinar les activitats de comunicació de barri, combinant canals presencials i en línia per promoure una iniciativa de sostenibilitat específica i implicar els agents locals.

4.2 Canvi de comportament

Conèixer un problema no canvia el comportament. La gent actua quan el nou comportament és fàcil, visible, social i gratificant immediatament. Aquesta secció mostra com dissenyar aquestes condicions a escala de barri.

Pas 1 – Aplicar el principi de baixa barrera

Tota iniciativa ha de superar aquesta prova: pot algú fer-ho en menys de 2 minuts, sense cap equip especial i durant la seva ruta diària habitual? Si no, simplifiqueu-la.

Aneu associant els nous comportaments a coses que la gent ja fa (acumulació d'hàbits):

- Col·loqueu un petit suport de reciclatge al cubell de la cuina existent: no cal cap desplaçament addicional.
- Instal·la un inflador de pneumàtics de bicicleta a la porta de l'escola on els pares ja esperen.
- Col·loca un prestatge per intercanviar llavors dins de la botiga local on els veïns van setmanalment.

- Afegiu rètols amb la distància en temps de caminada a les parades d'autobús existents: el mateix trajecte, un nou marc.

Què cal buscar: Recorre a peu la ruta que fan cada dia els teus veïns. Busca moments d'espera inactiva (parades d'autobús, portes de l'escola, cues del mercat). Una acció breu que s'encaixa en el temps mort gairebé sempre s'adopta més ràpidament que una que requereix un desplaçament dedicat.

Pas 2 – Dissenyeu una Quick Win visible

Un sol èxit visible la primera setmana val més que un programa perfecte de sis mesos que els veïns encara no poden veure. Dissenyeu la vostra primera acció perquè sigui:

- Visible: que tot el carrer ho pugui veure l'endemà al matí (una cantonada netejada, un nou parterre, una paret pintada).
- Tangible: produeix un resultat quantificable (bosses retirades, objectes reparats, m² recuperats).
- Celebrada: feu una foto abans i després, publiqueu-la immediatament i agraïu a cada participant pel seu nom.

Exemple de Caixa

• Un Carrer, Una Tarda: neteja d'un sol carrer, 90 minuts, bosses proporcionades, refrigeri al final.

• Racó Verd: transforma un test descuidat amb plantes donades. Les fotos de l'abans i el després ja ho diuen tot.

• Cafeteria de Reparació de Veïnat: els veïns porten objectes trencats; els voluntaris els reparen. Pressupost zero, més enllà d'una taula i eines.

Pas 3 – Construeix una motivació a llarg termini amb un Menú d'Accions

Mantingueu la implicació amb varietat, reconeixement i progressos amigables. La taula següent ofereix formats llestos per utilitzar que no requereixen pressupost o en requereixen un de mínim.

Acció	**El que necessites**	**Resultat esperat**
Dia de neteja de carrers	Bosses, guants, 8–15 voluntaris, 90 min	Espai net visible + foto abans i després d'alt impacte

Reparació de cafè	Taula, eines donades, voluntaris qualificats	Objectes salvats del abocador; nous vincles socials
Caixa d'eines compartida	Caixa, eines donades, full de registre	Reducció de la despesa domèstica; més confiança comunitària
Estant d'intercanvi de llavors i menjar	Un prestatge, bosses de paper, etiquetes en blanc	Intercanvi directe d'aliments; reducció de residus domèstics
Fitxa de segells Eco-Passaport	Targeta impresa, segell de tinta	Participació sostinguda durant 8–12 setmanes
Tauler del Repte de Barri	Pissarra blanca o gràfic en paper, retolador	Rivalitat amistosa; motivació entre iguals; no cal cap premi
Parella d'amics intergeneracionals	Llista de voluntaris per parelles + una tasca mensual	Transferència de coneixements; cohesió social entre edats
Quadre de guardians verds infantils	Fitxa de pegatines, llapis de colors, participació dels pares	Participació familiar; formació d'hàbits des de ben petits

Eines i plantilles

- Plantilla de planificació d'accions (Capítol 3): proporciona un marc estructurat per organitzar accions, responsabilitats, cronologies i resultats esperats després del procés de cocreació.

4.3 Mesurar l'impacte

Fer un seguiment del progrés és la manera en què els voluntaris veuen que el seu dissabte al matí ha valgut la pena. Aquesta secció mostra com mesurar un canvi real utilitzant només un quadern, una càmera de telèfon i una rutina constant: no es requereix cap coneixement tècnic.

Pas 1 – Configura el teu recorregut d'observació comunitària

Una auditoria de barri és un recorregut estructurat amb els ulls ben oberts i un full de recompte senzill.

- Trieu una ruta fixa (un carrer, un parc, una illa de cases) i feu sempre la mateixa ruta perquè els resultats siguin comparables.

- Formeu un equip de 2 a 4 persones. Incloeu-hi com a mínim una persona que conegui bé la zona i una persona nova per aportar una perspectiva fresca.
- Utilitzeu una fitxa de recompte senzilla (vegeu la Fitxa de seguiment d'impactes a continuació). Compteu només el que pugueu veure sense instruments.
- Feu una foto datada en 3–5 punts fixos al llarg de la ruta, amb el mateix angle i a la mateixa hora del dia en cada visita.
- Repetiu-ho mensualment o després de cada acció important. Compareu els números i les fotos costat a costat.
- Feu una reunió de 20 minuts just després: Què ha millorat? Què ha empitjorat? Què hauríem de provar el mes vinent?

Què cal buscar: Convidar un resident escèptic a unir-se a l'equip d'auditoria. Algú que dubti del valor del projecte esdevindrà el seu defensor més ferm un cop compti personalment el canvi.

Pas 2 – Trieu els vostres indicadors sense cost

Seleccioneu de 3 a 5 indicadors que el vostre equip pugui fer un seguiment de manera constant durant almenys sis mesos. Eviteu els equivalents de CO_2 o les mesures tècniques. Feu servir només allò que tothom pugui comptar o observar directament.

Categoria	Indicadors d'exemple	Com mesurar
Residu	Bosses desviades; articles reparats; llars en el sistema d'intercanvi	Compte a la recollida; registre de reparacions; full d'inscripció
Mobilitat	Nens que van a l'escola en bicicleta o a peu; viatges en cotxe substituïts	Compte de passants a la porta el primer dimarts de cada mes; aixecament de mans a la reunió
Espai verd	m² recuperats; plantes o arbres afegits	Metre de cinta; recompte + foto
Participació	Llars actives; nous voluntaris; empreses implicades	Llista de participació; full d'inscripció; total acumulat

⚠ *Aquests mètodes de seguiment són per a la motivació comunitària, no per a la recerca científica. L'objectiu és obtenir recomptes honestos i coherents que mostrin als vostres veïns que el seu treball col·lectiu va en la direcció correcta.*

Pas 3 – Creeu un cicle de retroalimentació transparent

Les dades només motiven quan la gent les pot veure. Comparteix les teves xifres allà on els residents es reuneixen habitualment.

• Tauler d'anuncis (mensual): un gràfic senzill amb 2-3 indicadors, un Mur d'agraïment amb el nom de cada col·laborador i un parell de fotos de l'abans i el després.

• Xat de grup (setmanal): una foto + una frase 2013 201818 bosses retirades dissabte, gràcies als nostres 11 voluntaris!2019

• Celebreu obertament els punts d'inflexió: el progrés s'alenteix després del primer impuls, la qual cosa és normal. Reconeixeu-ho en lloc de fer veure que no és així.

• Rotar els rols mensualment (fotògraf, comptable, responsable de prendre notes) per evitar l'esgotament.

• Marqueu els fites als 3 i 6 mesos: mostreu els totals acumulats, que sempre són més impressionants que les xifres mensuals.

Eines i plantilles

- Fitxa de seguiment d'impactes: proporciona un marc senzill per registrar, supervisar i comparar indicadors de sostenibilitat impulsats per la comunitat al llarg del temps, utilitzant mesures observables, de baix cost i fàcils de recollir.
- Fitxa de seguiment del progrés (Capítol 3): proporciona un marc estructurat per supervisar el progrés de la implementació, fer el seguiment dels resultats i les fites, i identificar reptes o retards durant el procés d'implementació.

4.4 Consciència crítica i contrarestar el greenwashing

A mesura que els projectes mediambientals es fan més visibles, les comunitats són cada cop més objecte d'afirmacions enganyoses per part d'empreses i autoritats locals, una pràctica coneguda com a «greenwashing». Aquesta secció ofereix als educadors d'adults eines pràctiques per ajudar els residents a detectar promeses buides i a negociar des d'una posició de força.

Pas 1 – Apreneu a detectar el greenwashing

No cal tenir coneixements jurídics. Només cal reconèixer tres patrons senzills:

- El compromís ocult: una empresa promociona sorollosament una acció verda (canviar a bombetes LED) mentre amaga un gran impacte negatiu (enderrocar un parc per fer un aparcament).

- Paraules vagues: el material promocional utilitza termes com ara «ecològic», «natural» o «verd» sense mostrar dades reals, dades obertes o un organisme de certificació concret.
- Gestos simbòlics: un esdeveniment d'un dia de plantació d'arbres o una neteja patrocinada s'utilitza com a escut de reputació per a una operació que, d'altra manera, és insostenible.

Pas 2 – Aplica el Detector de 5 preguntes

Quan qualsevol empresa, patrocinador o municipi fa una afirmació mediambiental, pregunteu:

1. **Què ha canviat exactament avui?** No plans ni compromisos: què és mesurablement diferent ara mateix?

2. **Qui ho ha verificat?** Hi ha un organisme independent que confirma l'afirmació, o és l'organització qui s'avalua a si mateixa?

3. **Què s'ha deixat fora?** Un producte fet amb materials reciclats pot tenir encara una cadena de subministrament deu vegades pitjor en un altre lloc.

4. **La magnitud és coherent?** Plantar 50 arbres no és impressionant si la mateixa organització va talar-ne 5.000 l'any passat.

5. **La certificació és contrastada?** "Eco-friendly" i "natural" són termes no protegits. Pregunteu quin organisme de certificació ha emès l'etiqueta.

Què cal buscar: Tingueu aquestes cinc preguntes com una targeta al mòbil. Llegir-les en veu alta en una reunió amb patrocinadors o responsables no és confrontatiu: és professional. Formuleu-ho així: "Volem explicar això amb precisió als nostres veïns."

Més recursos

1. Climate Outreach – Guia de Comunicació Climàtica Comunitària

Tipus: Guia

Idioma: EN

Descripció breu: Guia pràctica sobre com plantejar les qüestions climàtiques per a públics diversos.

Enllaç/Adjunt: https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/metadata/tools/climate-change-outreach-and-communication-guide

2. Roda del canvi de comportament (Michie et al.)

Tipus: Marc

Idioma: EN

Descripció breu: eina basada en l'evidència per dissenyar intervencions comunitàries de canvi de comportament.

Enllaç/Adjunt: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21513547/

3. ECAS – Servei Europeu d'Acció Ciutadana

Tipus: eina en línia

Idioma: Diversos idiomes de la UE

Descripció breu: Dona suport a les OSC en el disseny de campanyes ambientals locals

Enllaç/Adjunt: https://ecas.org/

Capítol 5

Bones pràctiques

Aquest capítol presenta exemples reals d'iniciatives de sostenibilitat de barri de diferents països europeus. Les pràctiques seleccionades il·lustren diferents enfocaments de participació, implicació comunitària i acció local, i ofereixen inspiració i idees pràctiques que es poden adaptar a altres contextos locals.

País: Itàlia

Millora pràctica número 1 - WIP – Work in Poliss: Regeneració urbana participativa mitjançant el desenvolupament de competències i la implicació comunitària

Context

La pràctica s'implementa a Sassari (Itàlia), al barri de Monte Rosello, una zona urbana perifèrica amb vulnerabilitat social. Implica institucions públiques, societat civil i actors locals. El col·lectiu objectiu inclou joves (inclosos grups vulnerables). Aborda la manca d'espais comunitaris, les oportunitats per a la joventut i la cohesió social.

Acció implementada

El projecte WIP – Work in Poliss transforma un espai públic poc aprofitat en una infraestructura social comunitària, combinant la regeneració urbana amb l'educació i la participació.

Les accions clau inclouen:

1. Tallers participatius de regeneració (construccions didàctiques)

- 5 tallers intensius (10 dies cadascun)
- Codisseny i coconstrucció d'espais públics (zones verdes, camp de jocs esportius, espais comuns)
- Participants guiats per artesans, tutors i facilitadors

2. Formació en habilitats pràctiques i artesania

- Més de 20 tallers pràctics (p. ex. fusteria, ceràmica, costura, horticultura urbana)
- Aprenentatge en grup reduït (ratio tutor:alumne 1:4)
- Producció dels materials utilitzats en el procés de regeneració

3. Co-disseny i governança comunitària (Taula Ri.SO)

- Plataforma participativa per a:
    - generació d'idees
    - recollida de necessitats locals
    - desenvolupament del projecte
- Implicació de més de 50 agents locals a través de reunions i esdeveniments de networking

4. Rutes d'inclusió i apoderament

- Suport específic per a grups vulnerables
- Mètodes d'educació no formal
- Desenvolupament de competències transversals (autoestima, gestió de conflictes, treball en equip)
- Assessorament individual i orientació laboral

5. Activació comunitària i esdeveniments culturals

- 16+ esdeveniments públics

- Activitats de creació de xarxa i de comunitat
- Connexió entre el projecte i la ciutat en general

El procés de regeneració s'implementa progressivament a través de diferents fases, començant per l'activació dels espais d'entrada i compartits, seguida de la transformació de les zones verdes i, posteriorment, expandint-se a les instal·lacions esportives, culturals i artístiques. Aquest enfocament permet la implicació gradual de la comunitat, l'ús continu de l'espai i un augment de la participació al llarg del temps.

Resultats aconseguits

- Més de 300 joves implicats
- 40% de participació de grups vulnerables
- 600 hores de formació tècnica
- 200 hores d'orientació laboral
- 20 artesans i empreses locals implicats
- 30 reunions de cocreació
- 25+ esdeveniments públics

Què va funcionar bé

- Enfocament d'aprenentatge a través de la pràctica (participació pràctica)
- Enllaç sòlid entre la regeneració i el desenvolupament de competències
- Model de governança híbrid que implica institucions, ONG i actors privats
- Enfocament en la inclusió i l'apoderament dels col·lectius vulnerables

Impacte en els usuaris i la comunitat

- Augment de l'ocupabilitat i de les competències dels participants
- Sentit de pertinença i de propietat comunitària reforçat
- Reactivació d'un espai públic oblidat
- Creació de noves xarxes socials i col·laboracions locals

El projecte ha convertit amb èxit una zona degradada en un espai compartit, actiu i impulsat per la comunitat.

Transferibilitat

L'eficàcia de la pràctica rau en la combinació de la regeneració urbana amb el desenvolupament de competències a través d'activitats pràctiques que produeixin resultats visibles. La participació activa dels participants tant en les fases de disseny com d'implementació és essencial, així com una estreta col·laboració entre les autoritats públiques, les organitzacions de la societat civil i els professionals locals. S'ha de prestar una atenció particular a la inclusió de grups vulnerables mitjançant una captació i un suport dirigits.

Per replicar la pràctica, és important tenir accés a un espai físic que es pugui activar o regenerar, juntament amb una organització coordinadora capaç de gestionar el procés. La disponibilitat de competències locals, com ara artesans o facilitadors, i la col·laboració amb les autoritats públiques són clau, així com la connexió amb les xarxes locals i els serveis socials per arribar de manera efectiva als col·lectius objectiu.

Poden sorgir alguns reptes, com ara una participació inicial baixa, dificultats per implicar els grups vulnerables, abandonament durant les activitats i una coordinació complexa entre els socis. Aquests reptes es poden abordar començant amb accions petites i visibles per atraure l'interès, treballant amb organitzacions locals de confiança, mantenint les activitats pràctiques i atractives, definint clarament els rols i combinant resultats a curt termini amb oportunitats a llarg termini per mantenir la implicació.

Millora de bones pràctiques núm. 2: les Cases de Barri (Case di Quartiere) com a centres comunitaris de sostenibilitat i participació

Context

QUA – *Quartiere Bene Comune* és una iniciativa desenvolupada per l'Ajuntament de Reggio Emilia (Itàlia) en diferents barris urbans. Implica les autoritats públiques, les organitzacions de la societat civil i les comunitats locals, i va adreçada a ciutadans de diferents edats i orígens. El projecte es va crear en resposta a la necessitat de reforçar la participació local i de reconnectar les comunitats amb la presa de decisions públiques després de l'abolició dels òrgans de districte (*Circoscrizioni*), que prèviament havien garantit un vincle entre els ciutadans i l'ajuntament. També aborda la necessitat de millorar la cohesió social i de reduir les desigualtats territorials implicant els ciutadans en la cogestió dels serveis locals i els espais públics.

Acció implementada

La iniciativa forma part del marc polític «QUA – Il Quartiere Bene Comune», que té com a objectiu enfortir la participació i el coprodisseny a nivell de barri.

Les accions clau van incloure:

- Creació i transformació de les "Case di Quartiere" (cases de barri) com a espais comunitaris oberts i accessibles
- Activació de processos participatius, incloent-hi:
    - laboratoris de barri
    - tallers de cocreació
    - grups de treball temàtics
- Desenvolupament d'Acords de Ciutadania, formalitzant la col·laboració entre:
    - autoritats públiques
    - ciutadans
    - organitzacions de la societat civil
- Implementació d'iniciatives comunitàries (163 projectes desenvolupats pels residents)
- Promoció de:
    - activitats socials
    - iniciatives culturals
    - accions de cura mediambiental i comunitària

El model combina:

- participació de base
- suport institucional

- mobilització de recursos locals

Les Cases de Barri funcionen com a:

- espais d'agregació
- punts d'referència de serveis locals
- plataformes per a la cocreació i la innovació social

Resultats assolits

La iniciativa va generar resultats sòlids a diferents nivells:

Resultats concrets

- 1.500 participants implicats (ciutadans i autoritats locals)
- 784 ciutadans implicats en Acords de Ciutadania
- 27 acords signats, generant 163 projectes locals
- Prop de 2.700 voluntaris implicats
- Més de 30.000 hores dedicades a activitats comunitàries
- Gairebé 14.000 usuaris atesos en diferents àrees de servei

Allò que va funcionar bé

Procés participatiu estructurat en 4 fases:

- laboratoris de ciutadania
- codisseny
- acords de compromís
- implementació i seguiment

Alta taxa de finalització:

- 78,5 % dels projectes completats amb èxit
- 83,5% de satisfacció entre els responsables dels projectes

Impacte territorial efectiu:

- major abast en barris desfavorits
- millora de l'accés als serveis i a les oportunitats

Impacte en els usuaris i les comunitats

- Augment del capital social i la participació comunitària
- Enfortiment de la col·laboració entre ciutadans i institucions
- Reducció de les desigualtats territorials

- Millora de l'accés als serveis locals

El projecte també va introduir un **tauler de control d'avaluació de polítiques**, que incloïa indicadors per mesurar el capital social generat a través de la participació.

Transferibilitat

L'èxit de la pràctica depèn d'una connexió sòlida amb el context local i de la disponibilitat d'espais comunitaris accessibles on puguin tenir lloc les activitats. Un paper actiu de les institucions públiques és essencial, no com a úniques responsables de la presa de decisions, sinó com a facilitadores que donen suport a la col·laboració amb els ciutadans i les organitzacions locals. L'ús de processos participatius estructurats però flexibles, combinat amb acords de col·laboració formals, ajuda a garantir la continuïtat i la responsabilitat compartida.

Per replicar la pràctica, és important comptar amb almenys una organització coordinadora, la presència d'actors locals actius i un nivell mínim de suport institucional. La voluntat de compartir responsabilitats entre les autoritats públiques i les comunitats és clau per activar iniciatives de base.

Poden sorgir alguns reptes, especialment pel que fa a garantir una participació constant, gestionar les diferents expectatives de les parts interessades i mantenir el compromís al llarg del temps. Aquests reptes es poden abordar centrant-se en una participació real (no simbòlica), oferint una facilitació contínua i combinant resultats visibles a curt termini amb estratègies de compromís a llarg termini.

Millora pràctica núm. 3 - Laboratori Participatiu de Barri per a la Regeneració de la Zona de Marzabotto (Bolonya)

Context

Aquesta pràctica es va implementar a Bolonya (Itàlia), a la zona de Marzabotto–ex Cierrebi–ex Velòdrom, impulsada per l'Ajuntament de Bolonya i el districte Porto-Saragozza en col·laboració amb la Fondazione Innovazione Urbana. El procés tenia com a objectiu abordar l'ús futur d'una gran àrea urbana infrautilitzada, que incloïa antigues instal·lacions esportives, alhora que responia a les

necessitats i expectatives de la comunitat. La zona, amb més de 18.000 habitants i una població relativament envellida, presenta tant una forta presència comunitària com riscos d'aïllament social. La iniciativa es va dissenyar per salvar la bretxa entre la planificació institucional i les necessitats locals mitjançant un procés participatiu estructurat.

Acció implementada

La iniciativa es va desenvolupar com un "laboratori d'escolta i cocreació" estructurat, combinant eines qualitatives i quantitatives per implicar la comunitat local.

El procés va incloure aproximadament 30 entrevistes qualitatives amb agents locals (associacions, escoles, comitès i institucions), amb l'objectiu d'entendre les necessitats, els reptes i els recursos existents. Això es va complementar amb un qüestionari en línia, obert durant un mes, que va recollir 152 respostes de veïns, proporcionant una perspectiva quantitativa més àmplia.

La fase participativa va incloure dos tallers públics en línia (amb 16 i 27 participants, respectivament), estructurats en sessions plenàries i treball en grups facilitats amb eines digitals (per exemple, taulers compartits per recollir aportacions). Es va convidar els participants a identificar qüestions crítiques, oportunitats i propostes concretes.

El procés va seguir fases clares: anàlisi del context, recollida de dades, debat públic i co-definició de prioritats i accions. Les àrees temàtiques clau identificades van incloure els espais verds, la mobilitat, la cultura, l'esport i l'economia local.

Resultats obtinguts

El procés va generar un conjunt estructurat de prioritats i propostes impulsades per la comunitat, que van informar directament les decisions polítiques i de planificació locals. Va permetre la integració d'aportacions qualitatives (entrevistes), dades quantitatives (qüestionari) i aportacions col·lectives (tallers).

L'alt nivell de participació va confirmar un fort interès local: més del 70 % dels enquestats van declarar tenir una connexió directa amb la zona (residents). El procés també va destacar necessitats concretes, com ara la demanda de més zones verdes accessibles, infraestructura esportiva i espais per a activitats socials i culturals.

Cal destacar que la iniciativa va enfortir el diàleg entre els ciutadans i les institucions, creant una comprensió compartida dels reptes i les oportunitats locals. També va contribuir a definir direccions de desenvolupament clares, com ara millorar les connexions verdes, la mobilitat i reactivar espais comunitaris clau com l'antiga instal·lació de Cierrebi.

Transferibilitat

Aquesta pràctica és altament transferible a contextos que impliquin àrees urbanes complexes o poc aprofitades que requereixin la participació comunitària. Un procés participatiu estructurat que combini entrevistes, enquestes i tallers facilitats és essencial per captar perspectives diverses.

La replicació requereix una organització coordinadora capaç de gestionar el procés, així com temps i recursos per garantir una participació significativa. L'ús de mètodes mixtos (qualitatius i quantitatius) augmenta la robustesa dels resultats.

Els reptes clau inclouen implicar una població diversa, evitar la fatiga participativa i garantir que els resultats influeixin en decisions reals. Aquests reptes es poden abordar combinant diferents eines de participació, proporcionant una retroalimentació clara als participants i enllaçant el procés amb accions de planificació concretes.

País: Espanya

Millor pràctica núm. 1 - Can Masdeu: Eco-projecte comunitari per a la vida sostenible i la participació local (Barcelona)

Context

Can Masdeu és un ecomuseu comunitari situat a la zona del parc natural de Collserola, als afores de Barcelona (Espanya). Ha estat desenvolupat per un col·lectiu de veïns i activistes que van transformar un espai abandonat en un centre comunitari multifuncional. La iniciativa respon a la necessitat de promoure estils de vida sostenibles, reconnectar les persones amb la natura i crear models de vida alternatius basats en principis ecològics i socials. El projecte opera a la intersecció entre els entorns urbà i natural, implicant tant els residents locals com la comunitat en general en activitats ambientals i socials.

Acció implementada

La iniciativa es basa en un model d'eco-comunitat autogestionada, que combina la sostenibilitat ambiental, la governança col·lectiva i la participació comunitària.

Les activitats se centren en:

- agroecologia i horta comunitària
- educació ambiental i tallers
- pràctiques de vida sostenibles (p. ex. ús de recursos, producció d'aliments)
- organització d'esdeveniments culturals i socials

Un component clau és la xarxa de horts comunitaris, on els veïns i veïnes locals participen en el cultiu d'aliments amb mètodes ecològics. Aquests espais funcionen tant com a àrees productives com a plataformes per a la interacció social i l'intercanvi de coneixements.

El projecte es gestiona mitjançant processos de presa de decisions col·lectiva, la qual cosa garanteix la participació activa dels membres en l'organització i el desenvolupament de les activitats. Alhora, la iniciativa roman oberta a la comunitat en general a través d'esdeveniments, tallers i oportunitats de voluntariat regulars.

L'enfocament connecta les accions ambientals pràctiques amb els processos de construcció comunitària, fent que la sostenibilitat sigui visible i accessible en la vida quotidiana.

Resultats aconseguits

La iniciativa ha creat una eco-comunitat estable i activa, que implica tant residents com participants externs en una àmplia gamma d'activitats ambientals i socials. Ha contribuït a promoure pràctiques sostenibles a escala local, especialment pel que fa a la producció d'aliments, l'ús de recursos i la consciència ecològica.

Els horts comunitaris han enfortit el vincle entre les persones i el medi ambient, alhora que han fomentat la interacció social i la responsabilitat col·lectiva. El projecte s'ha convertit en un punt de referència per a les pràctiques de sostenibilitat alternatives, i atrau participants de diferents orígens.

Cal destacar que la iniciativa demostra com les accions a petita escala i impulsades per la comunitat poden contribuir a objectius mediambientals més amplis, alhora que milloren la cohesió social i la participació local.

Transferibilitat

Aquesta pràctica és transferible a organitzacions interessades a combinar la sostenibilitat mediambiental amb la participació comunitària.

La replicació requereix accés a un espai (urbà o periurbà), un grup central de participants motivats i coneixements bàsics de pràctiques ecològiques. Començar amb accions a petita escala, com ara horts comunitaris o tallers, pot ajudar a generar compromís.

Els factors clau d'èxit inclouen activitats pràctiques, la gestió col·lectiva i la obertura a la comunitat en general. Connectar les pràctiques ambientals amb la vida quotidiana és essencial per garantir la participació.

Els reptes poden incloure mantenir la implicació a llarg termini i gestionar els processos col·lectius. Aquests es poden abordar mitjançant rols clars, normes compartides i una activació comunitària contínua.

Millor pràctica núm. 2 - Can Batlló: regeneració comunitària i coproducció de serveis veïnals (Barcelona)

Can Batlló. Source: LaCol.

Context

Can Batlló és una iniciativa comunitària desenvolupada al barri de La Bordeta de Barcelona, centrada en la transformació d'un antic complex tèxtil industrial en un espai comunitari autogestionat. Des de la dècada de 1970, els veïns havien demanat que la zona es convertís en equipaments públics, però després de dècades d'inacció, una plataforma ciutadana va llançar una campanya de base per reclamar l'espai. La iniciativa va sorgir d'una coalició de moviments socials (grups de veïns, xarxes ecologistes, feministes i activistes) amb l'objectiu de respondre directament a les necessitats locals no cobertes. El projecte representa un canvi de l'ús passiu dels serveis públics a la gestió comunitària activa i la coproducció de serveis a nivell de barri.

Acció implementada

La iniciativa va començar amb una forta mobilització popular, que va incloure una campanya pública i l'amenaça d'ocupació, fet que va portar a la progressiva obertura de l'espai el 2011. Els ciutadans van entrar al recinte col·lectivament i van iniciar un procés autogestionat de regeneració i ús.

El projecte s'organitza mitjançant una assemblea general (òrgan de decisió sobirà) i diversos comitès temàtics (p. ex., disseny de l'espai, activitats, economia), que gestionen àrees específiques. Totes les decisions es prenen col·lectivament, la qual cosa garanteix una governança participativa.

Amb el temps, l'espai s'ha transformat progressivament mitjançant la rehabilitació i el desenvolupament de projectes impulsats per la comunitat. Les activitats inclouen:

- espais culturals i educatius (biblioteca, tallers, esdeveniments)
- instal·lacions esportives i recreatives
- horts urbans i iniciatives agroecològiques
- projectes d'economia social (cooperatives, incubadores)
- iniciatives d'habitatge (models d'habitatge cooperatiu)

Els projectes es seleccionen d'acord amb uns criteris clars: utilitat social, connexió amb les necessitats del barri i viabilitat econòmica. S'aplica un model mixt, en què la comunitat gestiona les activitats mentre que l'ajuntament dona suport a la infraestructura i a les inversions importants.

Resultats aconseguits

La iniciativa ha generat un impacte comunitari de gran abast i sostingut. El 2017, Can Batlló comptava amb uns 370 membres actius, va organitzar més de 2.000 activitats i va arribar a aproximadament 50.000 usuaris.

El projecte va transformar amb èxit una zona industrial abandonada de 13.000 m² en un espai comunitari polivalent. Ha creat una àmplia gamma de serveis que responen a les necessitats locals, incloent-hi iniciatives culturals, socials, econòmiques i mediambientals.

Un resultat clau és el desenvolupament d'un model «comunitari-públic», on els ciutadans dissenyen i ofereixen serveis de manera activa en lloc d'actuar com a usuaris passius. La iniciativa també ha influït en les polítiques locals, contribuint al desenvolupament de programes d'habitatge cooperatiu i d'economia social.

El 2019, el projecte va obtenir una concessió d'ús de 50 anys, formalitzant el seu paper i assegurant l'estabilitat a llarg termini.

Transferibilitat

Aquesta pràctica és transferible a contextos on els espais infrautilitzats es poden activar mitjançant una forta implicació comunitària i una organització col·lectiva.

Les condicions clau inclouen la presència d'una comunitat local activa, la capacitat d'organitzar la presa de decisions col·lectiva (per exemple, assemblees) i l'accés a un espai físic. Un enfocament gradual, que comenci amb petites accions i s'expandeixi amb el temps, és essencial.

El model mostra la importància de combinar l'autonomia amb la interacció estratègica amb les autoritats públiques. Tot mantenint la independència en la presa de decisions, la col·laboració amb les institucions pot proporcionar accés a recursos i estabilitat a llarg termini.

Els reptes inclouen gestionar la complexitat interna, garantir la sostenibilitat a llarg termini i equilibrar l'autonomia amb el suport institucional. Aquests es poden abordar mitjançant estructures de governança clares, normes compartides i activitats diversificades que generin valor tant social com econòmic.

Millora pràctica núm. 3 - Barrios Convivenciales: Co-creació de barris sostenibles a través de pràctiques quotidianes

Context

Barrios Convivenciales és una iniciativa implementada al barri de *Barrio de la Cooperativa* (San Juan de Aznalfarache, àrea metropolitana de Sevilla, Espanya), desenvolupada per Cotidiana en col·laboració amb organitzacions locals, actors públics i residents. El projecte respon als reptes mediambientals i socials que afecten els barris residencials, especialment relacionats amb les condicions d'habitatge, el consum d'energia i la qualitat de vida. Té com a objectiu promoure la sostenibilitat a escala de barri, centrant-se en les pràctiques quotidianes i les dinàmiques locals. La

iniciativa es va concebre com un projecte pilot, dissenyat per provar i desenvolupar un model replicable per a comunitats més sostenibles i habitables.

Acció implementada

La iniciativa es basa en un **procés participatiu i interdisciplinari**, que combina enfocaments mediambientals, socials i espacials.

El procés inclou:

- anàlisi de les condicions locals (habitatge, rendiment energètic, espai públic)
- implicació dels veïns mitjançant tallers i activitats participatives
- codisseny de solucions que aborden reptes concrets de sostenibilitat

Les activitats se centren a millorar la sostenibilitat quotidiana mitjançant:

- estratègies d'habitatge bioclimàtiques i eficients energèticament
- promoció de comportaments sostenibles (ús d'energia, gestió de recursos)
- activació de les relacions veïnals i de les pràctiques compartides

S'utilitza una varietat d'eines, com ara:

- tallers participatius
- cartografia col·lectiva
- sessions de co-disseny
- mètodes creatius com el teatre-fòrum

El projecte integra coneixements tècnics (arquitectura, disseny ambiental) amb coneixements locals, garantint que les solucions siguin pràctiques i adaptades al context específic. El procés està estructurat però és flexible, permetent una interacció contínua amb la comunitat.

Resultats aconseguits

La iniciativa ha augmentat la consciència i l'adopció de pràctiques sostenibles entre els veïns, especialment pel que fa a les condicions d'habitatge, el consum d'energia i els comportaments quotidians.

Ha enfortit la col·laboració entre els veïns, les organitzacions i els actors locals, fomentant un sentit de responsabilitat compartida i la implicació comunitària. L'enfocament participatiu ha permès el desenvolupament de solucions específiques per al context que responen directament a les necessitats locals.

El projecte ha demostrat que la sostenibilitat es pot abordar de manera efectiva mitjançant intervencions a petita escala i del dia a dia, en lloc de grans canvis d'infraestructura. També ha contribuït a millorar la qualitat de vida i la cohesió social del barri.

Com a experiència pilot, ha proporcionat un model provat i estructurat que es pot adaptar i replicar en altres barris.

Transferibilitat

Aquesta pràctica és altament transferible a les organitzacions que treballen a escala de barri i que tenen com a objectiu promoure la sostenibilitat mitjançant la participació comunitària.

La replicació requereix una organització facilitadora amb competències interdisciplinàries (socials, ambientals, de disseny), la capacitat de implicar els residents i accés a dades locals bàsiques sobre habitatge i condicions locals.

Els factors clau de l'èxit inclouen centrar-se en les pràctiques quotidianes, combinar coneixements tècnics i locals i utilitzar eines participatives que siguin accessibles i atractives.

Els reptes poden incloure mantenir la participació a llarg termini i traduir la conscienciació en un canvi de comportament sostingut. Aquests es poden abordar mitjançant la participació contínua, resultats visibles i el reforç de les xarxes locals.

País: Dinamarca

Millora pràctica núm. 1 - Tagtomate: Co-creació de comunitats verdes als terrats i patis de Copenhaguen

Context

Implementada en diversos barris urbans de Copenhaguen (Dinamarca) (incloent-hi zones com Valby i Nørrebro). Liderada per l'empresa social Tagtomate en col·laboració amb associacions de veïns locals, organitzacions comunitàries cíviques i grups de ciutadans voluntaris. La iniciativa s'adreça directament a residents urbans, aprenents adults i educadors comunitaris. Aborda la manca d'espais verds urbans d'alta qualitat, la confiança comunitària estructural i punts d'entrada accessibles per a ciutadans que volen passar de la consciència sobre la sostenibilitat a l'acció concreta a escala de barri.

Acció implementada

La iniciativa implementa tallers de disseny participatiu i col·laboratiu amb els usuaris, on els veïns construeixen conjuntament infraestructures d'agricultura urbana (com ara bancals elevats de reg automàtic i jardins a les terrasses). Utilitza plantilles de disseny de codi obert i eines de facilitació física per guiar els membres de la comunitat en sessions de cocreació. Les parts interessades locals —inclosos els propietaris d'edificis, els voluntaris cívics i els representants municipals— són identificades i implicades des de bon començament per enllaçar les estructures comunitàries informals amb les directrius municipals formals.

Resultats assolits

Els resultats concrets inclouen la transformació física d'espais urbans infrautilitzats en centres comunitaris dinàmics, proporcionant "victòries ràpides" immediates i molt visibles que mantenen la motivació dels voluntaris. Adreça eficaçment la "brecha de participació" convidant els residents a ser co- s actius en lloc d'usuaris passius. La pràctica enllaça amb èxit l'acció mediambiental amb la salut diària, la producció local d'aliments i el reforçament de la cohesió social dins la comunitat.

Transferibilitat

Oferir resultats immediats i visibles (com un bancal compartit) manté l'impuls alt. Eviteu el llenguatge massa tècnic; centreu-vos en processos pas a pas i en materials de codi obert i reproduïbles.

Millora de la pràctica núm. 2 – Copenhaguen Circular: Foment de sinergies entre el públic i els ciutadans per a barris de residu zero

Context

Impulsat per l'Administració Tècnica i Mediambiental de la ciutat de Copenhaguen, Dinamarca, en estreta col·laboració amb assemblees ciutadanes locals, empreses locals i xarxes mediambientals de barri. La iniciativa respon als objectius ambiciosos de l'ajuntament d'augmentar dràsticament les taxes de reciclatge i triplicar la reutilització directa de béns. Reconeixent que la política estructural per si sola no pot salvar la "brecha de participació", el projecte s'adreça específicament als ciutadans urbans, als educadors d'adults i als agents de canvi locals de base per crear cicles de recursos descentralitzats i gestionats per la comunitat directament dins dels districtes residencials de Copenhaguen.

Acció implementada

La iniciativa crea "Plataformes d'Innovació Circular" a nivell de barri i punts d'intercanvi de recursos locals. En lloc de tractar la gestió de residus com un servei purament burocràtic i jerarquic, l'ajuntament proporciona les eines digitals, la logística i els espais físics (com ara cafès de reparació comunitaris i dipòsits de compartir), mentre que els grups liderats per ciutadans s'autoorganitzen per a les operacions diàries. Aquest enfocament de codirecció combina la logística municipal basada en dades amb la participació comunitària informal, cartografia els fluxos de residus locals i els converteix en actius comunitaris.

Resultats aconseguits

La iniciativa ha activat amb èxit la "infraestructura tova" —és a dir, la confiança cívica i les xarxes comunitàries— per assolir els objectius climàtics municipals. Ha normalitzat dràsticament els comportaments circulars a nivell de llar, sortint de l'àmbit dels grups ecològics de nínxol per incorporar el reciclatge creatiu a la vida quotidiana dels barris. Demonstra eficaçment com els

objectius de reducció de CO_2 a escala municipal es poden desglossar en hàbits diaris, tangibles i accessibles per a l'aprenentatge d'adults.

Transferibilitat

Desglossar objectius municipals massius (com ara «la reducció de 59.000 tones de CO_2») en reptes de barri locals i molt identificables. Donar als ciutadans una veritable propietat dels centres locals en lloc de tractar-los simplement com a usuaris finals dels serveis.

Desafiaments: inèrcia institucional i regulacions de residus excessivament rígides.

Consell: utilitzeu un marc clar de mapeig de les parts interessades per identificar "aliats" municipals que puguin ajudar a simplificar el compliment normatiu per a les iniciatives ciutadanes.

Glosari

CAPÍTOL 1

Sostenibilitat

La capacitat de satisfer les necessitats presents sense comprometre la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves pròpies necessitats, equilibrant la protecció del medi ambient, el benestar social i el desenvolupament econòmic.
Basat en les Nacions Unides; la Comissió Europea

Sostenibilitat ambiental

L'ús responsable dels recursos naturals i la protecció dels ecosistemes per garantir l'equilibri mediambiental a llarg termini i donar suport a les generacions presents i futures.
Adaptat de les Nacions Unides; Agència Europea del Medi Ambient

Sostenibilitat social

La capacitat de les comunitats d'assegurar la inclusió, el benestar, l'equitat i la qualitat de vida, permetent que totes les persones participin en els processos de sostenibilitat i se'n beneficiïn.
Adaptat de l'OCDE; Nacions Unides

Petjada de consum d'Europa

Una mesura de l'impacte ambiental dels béns i serveis consumits a Europa, que inclou l'ús de recursos, les emissions i la contaminació al llarg de tot el seu cicle de vida, tant dins com fora d'Europa.
Basat en els marcs de seguiment de l'Agència Europea de Medi Ambient i de la Comissió Europea

Canvi climàtic

Canvis a llarg termini en la temperatura, els patrons meteorològics i els sistemes climàtics, causats principalment per activitats humanes com les emissions de gasos d'efecte hivernacle procedents

dels combustibles fòssils, la desforestació i els processos industrials. *Definit pel Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic i les Nacions Unides*

Qualitat de vida

La combinació de les condicions de vida diàries de les persones, la salut, el benestar i l'entorn social, que influeix en la manera com els individus experimenten i avaluen les seves vides.

Adaptat de l'OCDE; Organització Mundial de la Salut

Enfocament centrat en el barri

Un enfocament que se centra en l'escala local per dissenyar i implementar accions de sostenibilitat, basat en la participació comunitària, les necessitats locals i solucions específiques del context.

Basat en enfocaments territorialitzats promoguts per l'OCDE i en marcs de recerca sobre sostenibilitat urbana

Organitzacions de la societat civil (OSC)

Organitzacions no governamentals i sense ànim de lucre que representen els interessos de la comunitat i donen suport a la participació, el compromís i els processos de desenvolupament local.

Basat en les definicions de la Comissió Europea

Participació

La implicació activa de les persones i dels grups en els processos de presa de decisions i d'acció que afecten la seva comunitat.

Adaptat dels marcs de l'Associació Internacional per a la Participació Pública

Codisseny

Un procés col·laboratiu en què diferents parts interessades, inclosos els membres de la comunitat, treballen conjuntament per dissenyar solucions i accions.

Basat en enfocaments de disseny participatiu utilitzats en els marcs del Design Council

Compromís comunitari

El procés d'implicar les persones en activitats i en la presa de decisions, construint relacions, confiança i responsabilitat compartida.

Adaptat de les directrius de participació comunitària de l'Organització Mundial de la Salut

Enfocament basat en el lloc

Un enfocament que dissenya accions basades en les característiques específiques, les necessitats i els recursos d'un context local.

Promogut per l'OCDE en la política regional i urbana

Pràctiques sostenibles

Accions i comportaments que redueixen l'impacte ambiental i afavoreixen la sostenibilitat a llarg termini (p. ex., estalviar energia, reduir els residus, mobilitat sostenible).

Derivat dels marcs de sostenibilitat de les Nacions Unides i de la Comissió Europea

Parts interessades locals

Individus, grups o organitzacions que tenen un interès o un paper en un context local específic (p. ex. residents, associacions, institucions, empreses).

Definició comuna utilitzada en marcs de gestió de polítiques i projectes, inclosa l'OCDE

Proximitat (en contextos urbans)

El principi d'organitzar els serveis, les activitats i els espais perquè la gent pugui accedir fàcilment al que necessita a poca distància d'on viu, reduint la necessitat de desplaçaments llargs i donant suport a la qualitat de vida local.

Basat en conceptes de planificació urbana promoguts per la Comissió Europea i en marcs de mobilitat sostenible

Model de la ciutat de 15 minuts

Un model d'urbanisme en què els residents poden accedir als serveis essencials —com ara la feina, l'educació, l'atenció sanitària, les botigues i l'oci— en un radi de 15 minuts a peu o amb bicicleta des de casa seva, promovent la sostenibilitat, el benestar i la resiliència local.

Promogut per C40 Cities i adoptat en els debats sobre política urbana europea

Marcador d'Inclusió Urbana (UIM)

Una eina que s'utilitza per avaluar com les polítiques, els projectes o les intervencions urbanes aborden la inclusió social, l'accessibilitat i l'equitat, especialment per als col·lectius vulnerables o infrarepresentats. Ajuda a garantir que el desenvolupament urbà contribueixi a resultats inclusius i justos.

Basat en marcs desenvolupats per la Comissió Europea i en enfocaments de polítiques d'inclusió urbana.

Perfilat de resiliència urbana

Una metodologia que s'utilitza per avaluar la capacitat d'una ciutat per absorbir, adaptar-se i respondre als reptes mediambientals, socials i econòmics, ajudant a identificar vulnerabilitats i a orientar una planificació urbana i una presa de decisions més resilients.

Desenvolupat per l'ONU-Habitat.

El Procés de la Gent

Un enfocament per al desenvolupament i la presa de decisions liderat per les mateixes comunitats, en què la població local participa activament en la identificació de necessitats, la formulació de solucions i la implementació d'accions, en lloc de ser receptors passius.

Promogut per l'ONU-Habitat i els marcs de desenvolupament participatiu.

Avaluació de Vulnerabilitat Multicapa (AVM)

Una metodologia que s'utilitza per analitzar diferents tipus de vulnerabilitat (medioambiental, social, econòmica i espacial) a través de múltiples capes, i que ajuda a identificar riscos, desigualtats i àrees prioritàries d'intervenció en un context comunitari o urbà.

Basada en enfocaments desenvolupats per l'ONU-Habitat i marcs de resiliència urbana.

CAPÍTOL 2

Estratègia de participació

Un enfocament estructurat per definir com i per què s'involucren les parts interessades en un procés, incloent-hi a qui cal involucrar, en quines qüestions i amb quin nivell de participació. *Basat en la Comissió Europea; IAP2 – International Association for Public Participation.*

Nivell de participació

El grau de participació de les parts interessades en un procés, que normalment va des de la informació i la consulta fins a la implicació i la col·laboració.

Basat en l'IAP2 – International Association for Public Participation.

Procés de participació (enfocament pas a pas)

Una seqüència pràctica de passos que s'utilitza per dissenyar i implementar la participació de les parts interessades, des de la identificació de prioritats fins a la implicació de les parts interessades i l'adaptació de les activitats al llarg del temps.
Basat en el Marc de Participació Comunitària de l'EPA de la Comissió Europea.

Compromís amb les parts interessades

El procés d'implicació d'individus, grups o organitzacions que es veuen afectats per una qüestió o acció específica o que hi poden influir.

Basat en l'OCDE; Comissió Europea.

Matriu d'interès-influència

Una eina que s'utilitza per avaluar les parts interessades en funció del seu nivell d'interès en un tema i de la seva capacitat per influir en els resultats, i que dóna suport a la definició d'estratègies de participació adequades.

Basat en marcs d'anàlisi de les parts interessades àmpliament utilitzats en la gestió de projectes i la participació pública, p. ex. IAP2; OCDE.

CAPÍTOL 3

Codisseny

Un procés col·laboratiu en què organitzacions, parts interessades i membres de la comunitat treballen conjuntament per desenvolupar solucions, accions i intervencions locals.

Basat en els enfocaments de governança participativa de la Comissió Europea; metodologies participatives i de cocreació d'URBACT.

Implementació

El procés de posar en pràctica les accions planificades mitjançant activitats coordinades, la implicació de les parts interessades i un seguiment continu.

Basat en les Directrius de Gestió del Cicle de Projectes – Comissió Europea.

Resultat

Un producte concret i immediat generat per una activitat o acció.

Exemples de resultats poden incloure:

- un esdeveniment comunitari organitzat
- senyalització temporal instal·lada
- materials de sensibilització distribuïts

Basat en els marcs de gestió del cicle de projectes i de seguiment de la Comissió Europea.

Resultats a curt termini

Els canvis o beneficis immediats generats per les accions implementades en un període de temps relativament curt.

Poden incloure exemples:

- augment de la participació
- millora de l'accessibilitat
- major consciència comunitària

Basat en els enfocaments de gestió basada en resultats utilitzats per la Comissió Europea i l'OCDE.

Resultats a llarg termini

Els canvis més amplis i sostenibles generats al llarg del temps mitjançant la implementació continuada i la participació comunitària.

Els exemples poden incloure:

- canvis de comportament a llarg termini
- millora de la qualitat de vida
- una participació comunitària més sòlida

Basat en enfocaments orientats a l'impacte utilitzats en programes europeus de sostenibilitat i desenvolupament comunitari.

Fitxa de referència

Un punt de control senzill i mesurable que s'utilitza per supervisar el progrés i verificar si s'han assolit les activitats o resultats clau durant la implementació.

Basat en els enfocaments de gestió i seguiment de projectes utilitzats en projectes finançats per la Unió Europea.

Cicle de retroalimentació

Un procés continu de recollida de retroalimentació i observacions de les parts interessades i els usuaris de la comunitat per millorar les accions i adaptar la implementació al llarg del temps.

Basat en enfocaments de governança participativa i gestió adaptativa promoguts per l'OCDE i l'ONU-Habitat.

Implementació adaptativa

Un enfocament d'implementació que permet ajustar les accions i les activitats segons el progrés, els comentaris i els reptes emergents.

Basat en els enfocaments de gestió adaptativa utilitzats en iniciatives de desenvolupament comunitari i sostenibilitat per l'ONU-Habitat i l'OCDE.

Èxits ràpids

Accions petites i visibles que es poden implementar ràpidament per demostrar progressos, generar confiança i mantenir la participació comunitària.

Basat en les pràctiques d'implementació local d'URBACT i en els enfocaments de desenvolupament urbà participatiu.

CAPÍTOL 4

Canvi de comportament

El procés pel qual els individus o grups adopten nous comportaments, hàbits o pràctiques al llarg del temps. En contextos de sostenibilitat, el canvi de comportament sovint implica fomentar decisions més responsables amb el medi ambient en la vida quotidiana.

Basat en l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE); el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA).

Estratègia de comunicació

Un pla estructurat que defineix objectius, públics, missatges clau, canals i activitats per donar suport a una comunicació i un compromís efectius.

Basat en la Comissió Europea; ONU-Habitat.

Missatge clau

Una declaració clara i concisa que s'utilitza en les activitats de comunicació per transmetre la idea principal, el benefici o la crida a l'acció d'una iniciativa.

Basat en la Comissió Europea.

Resultat

El producte directe i immediat d'una activitat, com ara els esdeveniments organitzats, els materials produïts o els participants implicats.

Basat en el Comitè d'Ajuda al Desenvolupament (CAD) de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE).

Co-funded by
the European Union